

מזל התאחדותנו

יוצא לאור

ע"י התאחדות אברכים חסידי סאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

בני ברק - אלעד

כ"ד אייר תשע"א

במדבר

שנה ט"ו גליון תשי"ב

תוכן הענינים

לקה טוב.....א'	לכתוב טוב.....א'
שבת בשבתו.....ב'	שבת בשבתו.....ב'
דבש תמרים.....ג'	דבש תמרים.....ג'
בשפתי צדיקים.....ד'	בשפתי צדיקים.....ד'
פרפראות לחכמה.....ה'	פרפראות לחכמה.....ה'
ודרשת וחקרת.....ו'	ודרשת וחקרת.....ו'
פניני התורה.....ז'	פניני התורה.....ז'
הילולא דצדיקא.....ט'	הילולא דצדיקא.....ט'
דבר בעתו.....י'	דבר בעתו.....י'
מש"ה קיבל תורה.....י"א	מש"ה קיבל תורה.....י"א
משולחן מלכים.....י"ג	משולחן מלכים.....י"ג

ראש חודש סיון יהי ביום שישי הבעל"ט
זמן המולד: יום ד' בשעה 2:12, עם 10 חל'

אבות פרק ד'

וכיסו בה את ארון העדות

שיש ושמח, ומאידך מוטרד ומודאג, התהלך לו בן עיר כשהגיע אליו הידיעה שנפלה בחלקו ירושה גדולה של הון עתק אותו ירש מקרוב משפחתו בעיירה מרוחקת, אך דא עקא שכל הדרכים המובילים מעיר זו לביתו בחזקת סכנה הם מפני השודדים האורבים בצידי הדרכים ומתנפלים על העוברים ושבים וגוזלים וחומסים מבלי רחם.

בעודו מסתובב דואג ועצוב אנה ואנה, נצנצה לפתע רעיון במוחו שיחליף את בגדיו וילבש בגדים פשוטים מאוד עד שיראה כקבצן עני ואת הכסף הרב ישים בסל גדול ופשוט המיועד לחבאת ירקות מן השוק, וכך יצא לדרך סמוך ובטוח מבלי לעורר חשד כל שהיא שיש באמתחתו רכוש עצום ורב.

מבלי לחשוב הרבה יצא לדרך הארוכה כשהוא לבוש בלויי סחכות, וה' הצליח דרכו ושום אדם לא שם לב לאותו אדם הנראה כעני העושה דרכו עם סל גדול, אף אחד לא העלה בדעתו מה שהוא נושא עמו, ושאותו סל פשוט תמים למראה מכיל בקרבו אוצרות מלכים, בהגיעו למקום מבטחים שוב לא היה לו צורך להסתתר עצמו מתחת מעטה העוני והדלות, ואז כולם הכירו את רום ערכו ואת עושרו הרב.

עפ"י משל זה מבואר בספה"ק לפרש מאמה"כ "זהורידו את פרוכת המסך וכיסו בה את ארון העדות" דדבר זה בא להורות לנו את הדרך אשר נלך בה ואת המעשה אשר יעשון דהנה כי כן בשעת המסעות כיסו את הארון ואת כלי הקודש והמקדש באופן שהמתבונן בהם לא היה רואה אותם ורק כשהגיעו למקומם והקימו את משכן העדות רק שם הסירו את הפרוכת, ואז נתגלו הארון וכלי הקודש בכל יפעת מראיהם ערכם וקדושתם.

וממנו נקח לעבוד את ה' דכשמתהלך לו האדם בעולם הזה הדומה לפרוודור וכל העולם כולו הוא רק דרך ארוכה איך להגיע לעולם שכולו טוב כשנושא בידו את כל רכושו הרב הן המה מצות ומעשים טובים אך מה יעשה האדם שיגיע בשלום יחד עם אוצרותיו ולא יפסיקוהו עוברי דרכים אלו כוחות המומאה שלוחי הס"מ כשיראו את האוצר הגדול שבאמתחתו ולא יהיה למשימה בידים הזדוניות של נסיונות העולם הזה.

אכן הדרך הנכונה הוא דרך הענוה ושפלות הרוח, כי ההולך בגאווה ובקומה זקופה מושך הוא תשומת לב מכל עובר אורח ונכוננו לו סכנות גדולות, אך כשיתנהג בענוה וישא את אוצרו בתוככי נשמתו בגנוזי לבו, אז אז יעבור הוא את דרכו בשלום, ויגיע לעוה"ב שלם בתורתו שלם ביראתו, ושם בעולם העליון כשיגיע למהוז חפצו בשלום תהיה ניכרת מעלתו הגדולה, ויכירו כולם את רוב עושרו ושכרו מובטח לו לנצח נצחים.

לוח הזמנים במדבר

שבת	מוצאי שבת	הדלקה	שבת
9:30	8:01	ברוקלין	
9:33	8:04	קרית יואל	
9:31	8:03	מאנסי	
9:29	8:01	לעיקוואוד	
9:19	7:51	מיאמי	
9:09	7:41	לאס אנדזשעלס	
9:44	8:16	מאנטרעאל	
9:46	8:18	טאהש	
10:01	8:33	טאראנטא	
8:54	6:58	ירושלים	
8:52	7:17	בני ברק	
10:22	8:47	לאנדאן	
10:35	9:06	מאנטשעסטער	
10:56	9:24	אנטווערפן	
6:24	4:54	מעלבוירן	
19:06	17:38	בוענאס איירעס	
21:55	20:27	ווינצן	

להכנסת מודעות,
ברכות מזל טוב,
הנצחת שם,
לעילוי נשמת, וכו'
יפנו לאפיס כולל
עצי חיים בארה"ב
1-888-732-6347
EXT 4
1-888-REB - MEIR

יסודי התורה נשא

יום ראשון	ס.
יום שני	ס:
יום שלישי	סא.
יום רביעי	סא:
יום חמישי	סב.
עש"ק ושב"ק חזרה	

הזמנה נחוצה

מזר האבן דעם כבוד איין
אוינצולאדענעו צום מעמד

חינוך הטהור

דינער השנתי
לטובת מוסדותינו הק'

ירושלים-בני ברק

וואס וועט אי"ה פארקומען

אין זאל פון ראוז קעסטל
380 Flushing Ave.

דינסטאג פרשת נשא

כ"ז אייר (May 31)
בשעה 8:30 אין אווענט

כ"ק מון אדמו"ר עט"ר שליט"א

וועט ערשיינען און אויסטרעטן מיט דברות קודש

הנהלת המוסדות

אין די איצטיגע שווערע
זמנים מוטשענען מיר זיך
גאר שטארק צו קענען שיקן
די רעגלמעסיגע תמיכה, מיר
האפן אז אונזערע גוטע
פריינד וועלן אונז קעגנקומען
מיט גאר ווארימע שטיצע

סדר המעמד

יושב ראש

הרה"ח ד' מאיר פערל הי"ו

ישיבת אורחיים

עין רואה ואוזן שומעת

א פינאנציעלער באריכט

איבער דעם שווערן מצב פון די מוסדות, וועט געווען זייער

עיניך בריכות בחשבון

דער מעמד איז געצילט

במטרה צו זיין די שטארקע הצלחה נאכדעם וואס מען האט געווען
ביז די באוועגונג געצילט אויסצוגעבן פאר די מוסדות

מאיר"ת עינים

א פערזענליכע עדות/שאפט

איבער די הצלחה פון די מוסדות, וועט איבערגעבן

הרבני דברי המוסדות אי"ה אויף פסוק

מוה"ר מאיר הירש הי"ו

הרבני דברי המוסדות אי"ה אויף פסוק

וועלכער האט פארשטענען וועגן מערענעלע באזוכט
אין די מוסדות, און צווישנדיק דעם שווערן מצב העשמי
האט ער ברוח וועט די געשטעלט לייען קדש פון מיר הכינו
הרבני שליט"א, איבערגעבן איבערמולדיר, אז מ'זאל
קענען ארבעטן פאר די מוסדות

עינינו תליות לכם

כדי צו קענען אנהאלטן ווייטער

וועגן מיר קיינעם ווייטער וועט אונז אונז די
הצלחה פונעם דינער כענסט מיט לכה"ק

\$360

למען קען פארשטיין
"יטב לב דרבינו זאב"
נאם יערי הויפט
בארץ ישראל

נ' נשא • כ"ז אייר
באולם ראוז קעסטל

מוסדות
יטב לב בארה"ק

לקח טוב

ליקוטים יקרים, מפי סופרים וספרים
ע"ד מוסר וחסידות נאמרים

ואלה שמות בני אהרן הכהן נדב וכו', וז"ל עפ"י מ שכתב רש"י בשם המד' שלכן נאמר אלה תולדות אהרן ומשה, שכיוון שלמדיו משה תורה נקראו על שמו, ולפי"ז כדי שלא יעלה על הדעת שנקראו בני אהרן רק מפני שהולידם, לכן מוסיף הפסוק ואלה שמות בני אהרן הכהנים המשיחים, לומר שגם מה שזכו למשיחת השמן ועלו לגדולה היה ג"כ ע"י שהיו בני אהרן, ע"י שגם הוא לימדן תורה ולא סמך על הלימוד שלימדן משה, ומכאן תוכחת מוסר שלא יסמוך אדם עצמו על המלמד של בנו, אלא גם הוא ישיגה עליו בעינא פקיהא על כל פסיעה ופסיעה עד שיגדל וילך בדרך הישרה והנכונה.

(קרבן העני)

ר"ח סיון

ויחן שם ישראל נגד ההר, הר מרומז לגיאנות, שהוא דבר גבוה, ונראה להיפך מעומק, והכנעתם ואהבת רייעים בחי' ויחן, היה דבר המנגד להחר, ולכן בחינה זו לא היו חונים במחלוקת, כי במחלוקת נצמח מגיאנות, ולכן זכו לתורה שנקרא חיים, והנכנע יוכל לראות רוממות וכמשה"כ כי רם ה' ושלל יראה.

(ישמח ישראל)

התפקדו בתוכם, הינו לא יוכר ולא יפקד להם הדבקות כזה בתוכותם ובפנימיותם רק דמיונות שוא ח"ו, והשי"ת יעזרנו בין להתייגע במעשה. (אגרא דכלה)

☆

ואתה הפקד את הלויים, ב' במסורה, הדין, ואידך הפקד עליו רשע, וי"ל דאיתא (בהנהגות ישרות) ע"י שיש לצדיק מתנגדים זוכה יותר להדריך ולזכות את הרבים, ובוזא אפשר לפרש מסורה זו, משום שההתמנות של הלויים היה על משכן העדות היא בביהמ"ד להרביץ תורה בישראל ולזכותם ביראת שמים, משה"ה מהדריכות הוא שגם הפקד עליו רשע שיהיה להם מתנגדים, עיי"כ יזכה ביותר להגדיל התורה ולהאדירה.

(מקרי דרדק)

☆

פקד את בני לוי וכו' מבין חודש ומעלה תפקדם, פרש"י משיצא מכלל נפלים הוא נמנה לקרות שומר משמרת הקודש, היינו שצריכים להשיגה על הטף מגיל הרך ביותר שיהיו ראויים להיקא שומרי משמרת הקודש, ולא להשאיר זאת לימים הבאים כשיגדלו בשנים.

(לקט אמרי קודש)

☆

וידבר ה' אל משה במדבר סיני וכו', דהנה מדרך האב לרחם על בניו אם רואה איזה כאב שיש להם אז הוא מרחם ונותן לו איזה מאכל טוב ודברים טובים שינוח דעתם בהם, אבל הדעה והכאב גופא שיש להם בלתי אפשרי לאביו ליטול מהם, והבורא ב"ה כשיש איזה צער לאדם והוא מתפלל אליו ית', אזי אף זו שמסיר ממנו הצער אף שנותן לו כל המובות שפע ברכה, וזה וידבר ה' וכו' במדבר סיני רמז שוהא מקום נחשים ועקרבים, והצדיק פועל ע"י דיבורו שהוא מתפלל ובמדבר הוא לשון דיבור, הוא פועל באוהל פי' דאהל הוא מכסה מועד רמז ליו"ט היינו השפעות וטובות גדולות הנפעלות ג"כ כנ"ל.

(נועם אלימלך)

☆

והלויים למטה אבותם לא התפקדו, פי' הרוצים להתדבק בבורא ית"ש בלי יגיעה להסיר מסך החומר בחשבם שיוגמר להם הענין ברצונם לבד בלי יגיעה וטורה ויתפרש אבותם מלשון ולא 'אבה' סיחון, ושיעור הכתוב והלויים הרוצים להיות בעלי דבקות, למטה אבותם, פי' מחמת שנוטה לזה רצונם בלבד בלא יגיעה להתיש החומר, לא

בכל דור מקבלים התורה מחדש ובכל מצב יהיה מי שיהיה

ביום הזה באו מדבר סיני, ביום ההוא אין כתיב כאן אלא ביום הזה, שבדור דיעה היה הדבר בהתגלות ובקלות וברקים אבל באמת בכל עת ובכל דור יש קבלת התורה, ויסעו מרפידים מריפוי ידים, ידים אלו המדות, ובשם מו"ה ברוך נבג"מ זי"ע, לא תגע בו יד שום מדה לא תגע בו בחר סיני, וכן יש הרבה הכנות לקבלת התורה ימי הספירה שהם כולם הכנה לקבלת התורה שהיא השלימות והחודש סיון מר"ח ואילך.

וכן כל בר ישראל יכול להשיג חיות השי"ת אפי' הקטן שבקטנים והפחות שבפחותים והשפל שבשפלים יוכל להשיג חיות השי"ת ועבירה היא בידינו שאנו שונים בתרדמת הזמן, כי בשעה אחת יכולים להשיג עוה"ב שלימה, ומכמה שעות שהשי"ת נותן להאדם שיחיה בעולם כמה עוה"ב יכולים להשיג.

והכל יכולין לקבל התורה יהיה מי שיהיה, ואפילו בבחינה תחתונה יכול לקבל, ובעת קבלת התורה היו ישראל ג"כ במדרגה התחתונה, וזהו ויטיצבו בתחתית ההר, ועיי"ז היה יכולין לקבל, אבל לא כשמגביה עצמו קצת, ועוד ועוד כשויתצבו בתחתית היו בהר.

משה ידבר, לשון עתיד, כי עתיד הוא משה רבינו לדבר בכל דור ודור עם כאו"א הבא לטהר ולקבל התורה עלי כי אתפשטותא דמשה בכל דור ודור.

(בית אהרן)

קול התאחדותינו | שפ"ו התאחדות האברכים ד'סאטמאר בני ברק

אמרות קודש בעניני שבת נאמרים על פרשת השבוע ערובים וסדרים

שבת בשבתו

ע"י ג' סעודות נשפעים בני חיי ומזוני

והלויים למטה אבותם לא התפקדו בתוכם, ל"ל דבשבת נשפע לישראל בני חיי ומזוני, והן שלש סעודות דשבת, סעודת ליל ממנה נשפע עושר שהיא בחי' צפון, מסעודת שחרית נשפע חיים, ומסעודה ג' נשפע בנים, והענין שבחי' שבת הוא ש' בת שג' אבות הרמזים בג' קוין דשי"ן הם משפיעין לכנס"י שנקר' בת ומהם נשפע לכנס"י בני חיי ומזוני, חיי מבחי' אברהם שהוא משורש החכמה תחיה בעליה, מזוני מבחי' יצחק צפון, בני מבחינת יעקב והנה הצדיק הממשיך השפעות אל כנס"י ומשפיע לה הארה מבחי' ג' אבהן, וזהו ע"י התורה והעבודה וגמ"ח כמ"ש על ג' דברים העולם עומד עולם הוא כנס"י שנק' עולם וג' דברים אלו הן ג' אבהן תורה בחי' יעקב עבודה בחינת יצחק ג' בחי' אברהם כאשר למשכילים יובן שדבר וע"כ הת"ח נקרא שבת שהוא פועל גם בימי החול היחוד של שבת ש' ב"ת וכבר ביארנו שמטה היא בחי' כנס"י וז"ש והלויים למטה אבותם הן האבות שממשיכים הארה מבחי' ג' אבהן לכנס"י ועי"ז ממשיכים בני חיי וממזוני לכנס"י כמ"ש ל שמוג' אבהן נמשך בני חיי ומזוני, ועי"ז אמר לא התפקדו בתוכם ר"ת תורה כהונה מ'לכות כנ"ל ש"ע"י זה יומשכו להם בני חיי ומזוני שנמשך מג' כתרים אלו תורה כהונה ומלכות כמ"ש ל. (אמת ליעקב)

כמה עניני עבודות בשב"ק

כאשר יחנו כן יסעו, יחנו מרומז על ש"ק שהוא יום המנוחה, יסעו הוא ימות החול, שענינם כמו ענין המסעות במדבר, להעלות נה"ק שהיו מפוזרים במדבר, אותו ענין הוא גם בגלות והפזור בין האומות, וכמו"כ ימות החול, שכל עסקי האדם הוא להעלות נה"ק השייכים לשורש נשמתו, וכמה מדות בשבת, יש מי שמשוקע עיניו ולבו לעניני פרנסה, ואחרי שמתנגע בחול כסוס, בא שבת נח בו וישן הרבה, כדי שיהיה לו כח בשבוע הבא שוב לעבוד, ויש ת"ח שכל השבוע הוא יגע בלמוד, ובשבת רוצה לנוח, אך יש מי שעובד את ה' כל השבוע ועוסק בתורה וכשבא ש"ק לבו שבור בקרבו, ורואה ומכיר שכל עבודתו הוא כאין ואפס ממש, וכל מעשיו תוהו, ומתבייש מאוד, ומבקש ומתחנן לפני ה', רבש"ע קרבני אליך בתוך כל ישראל, באותות לבית אברהם, מי שאבותיו היו עובדי ה' באמת, כשהוא מתבונן על מצבו, לא ימצא לו מקום מרוב הבושה, עד כמה נתרחק ממעשי האבות, ואם מגזע קודש מחצבתו עוד יתבעו ממנו עוד יותר.

שמירת השבת להכרת הטוב להקב"ה

איש על דגלו באותות, במדרש תנחומא זש"ה הביאני אל בית היין, נ"ל דחז"ל דרשו בפסחים (ק"ה) עה"פ זכור את יום השבת לקדשו, זכרוהו על היין, ויל"פ דקיי"ל גוי ששבת חייב מיתה וכתבו הטעם דכתיב וישבות ביום השביעי מכל מלאכתו ויברך אלקים את יום השביעי וכו' כי בו שבת מכל מלאכתו וכו' א"כ היום השביעי כביכול הוא שרביטו של מלך והמשתמש בשרביטו של מלך חייב מיתה, א"כ גוי שנשתמש בשרביטו חייב מיתה, משא"כ ישראל הם בנים והש"ת"ל למו אב הן המה משתמשים בשרביט אביהם, ע"כ, א"כ נשמע מכח מצות שבת

דישראל בבחינת בנים למקום וז"ש זכור את יום השבת לקדשו נכיר טובה וחסד לאבינו שבשמים ונשמור את השבת כהלכתו כי מצות שבת עדות נאמנה וברורה דאנו נחשבים בנים למקום להיות מותר להשתמש בשרביטו, ולא נאמר מה זה השייכות אם אין להקב"ה רק עם אחד בארץ הלא אז מוכרח לחבב ולקרב אותנו ע"ז דרשו חז"ל זכרוהו על היין, בעת שאנו רוצים לקיים זכור וכו' לקדשו אז נזכר על היין, כי יש להקב"ה שבעים אומות כמספר יין כנזכר במדרש ובכ"ז בחר ה' בנו מכל האומות, והנה הכ' אומר איש על דגלו באותות וכו' כל איש ואיש יחנו על דגלו, ויחזיקו במצות שבת הנקרא אות כדכ' לעשות את השבת וכו' כי אות הוא, ויזהרו בני' באיסור תחומין בשבת כמ"ש רש"י ד"ה מנגד וכ"ש שלא יחללו אות שבת בשאר מלאכות, אבל איזה דבר יעורר אותם לשמור את השבת ועי"ז מביא המדרש הפ' הביאנו אל בין היין הם שבעים אומות כמספר יין כנ"ל, וזהו אפשר הטעם שתקנו לומר בביהכ"נ בליל ש"ק ב"פ ויכולו בשמ"ע ואחר שמונה עשרה, כי פ' ויכולו ל"ה תיבות וב"פ ל"ה שבעים והיא לעורר על שמירת שבת.

קריאת הפרשה לפני חג השבועות

כבר דברנו מזה מה ענין פרשה זו ממספר ב"י שאנו קורין תמיד פרשה זו קודם שבועות, ואמר כי המספר היה צריך להיות דוקא כך, ובלעדי זאת א"א להיות קבלת התורה והמנין הזה כולל כל המספרים כי בו מאות ואלפים, והמספר של שש מאות אלף הוא, כי מספר הששה הוא בכל דבר והוא כולל הכל מעלה ומטה וד' רוחות, וישראל הם קיומו של עולם כמאמרם ז"ל ע"פ כי כארבע רוחות השמים פרשתי אתכם, כשם שאי אפשר לעולם בלא רוחות כך א"א לעולם בלא ישראל, ובהמספר הזה כמה מספרים עשיריות, ומאות, ואלפים, ומאות אלפים, כמבואר בפסוק ויהיו כל פקודי בני ישראל כו', ותמוה שלא נמצא במספר זה מספר אחדים, ומסתמא לא היו צריכים אז לזה, והאריך בזה עפ"י המדרש אחד היה אברהם וכו', סדר השתלשלות מאחד לשלשה אבות, ואחר כך לשנים עשר שבטים ואחר כך לשבעים נפש ואחר כך לששים רבוא ישראל, ובפרט שמשנה רבינו ביניהם כמאמר חז"ל אשה אחת ילדה במצרים ששים רבוא, ומיהוא יוכבד, וכיון שהיו ראויין לקבלת התורה הוכרח להשתלם מספרם למספר המבואר בכתוב, והפטרה זו הפרשה והיה מספר ב"י כחול הים אשר לא ימד, דקדק בזה ואמר כי מספר ב"י לעולם צ"ל במספר הזה ששים רבוא ויפרו וירבו אשר לא ימד ולא יספר, היינו כי המספר צ"ל ששים רבוא וכפל המספר כמה פעמים ששים רבוא הוא בלא מספר, כי באותו פעם היה צ"ל קבה"ת בכל ענינינו ואופנינו ובהתגלות קולות וברקים, ומאז ועד עתה יש בכל שנה קבה"ת אבל לא בהתגלות פרטי כאז בשעת מ"ת, וסיים היוצא לנו מזה, כי בשבת צריך כ"א לראות להכין עצמו לקבה"ת וחזר ואמר, כי השבת הוא גדול מחג השבועות ואין יהיה הכנה לו, רק מהשבת צריך להמשיך הארה להחג ויראה כל אחד להכין עצמו בקדושה ובשמחה לקבלת התורה.

(בית אהרן לערב שבועות)

קהל יטב לב ד'סאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

בני ברק

הוד והדר פעלו וצדקתו עומדת לעד

בשם כל בני הקהילה, ימלא פינו שבח ותהילה, קדם מע"כ ידידינו היקר והנעלה, איש חמודות
רב החסד וכביר המעש להרבות פעלים לתורה ולתעודה, כל פה אליו יודה, כשמו כן תהילתו
כל לבבו נפשו ומאודו משליך מנגד, להטיב לזולת בכל עת תמיד, ידיו רב לו במעשי צדקה וחסד
תהי נא ברכותינו לראשו עטרה, כל השומע יצחק"ק לו בהלל ושירה, נודה לשמו ונהללו בתפארה

העסקן היקר והמפואר, מוכתו בכל תואר

הר"ר **יצחק אייזיק ברב"ז ווייס** הי"ו

מגדולי עסקני ונדיבי קהילתנו הק' פה בני ברק יצ"ו

על אשר הגדיל עשות במסירות נפלאה הקדיש מזמנו ולא שבת יומם ולילה זה ימים רבים

בעבודת הקודש של שיפוץ והרחבת המקוה טהרה המפוארה דקהילתנו הק'

"מקוה שמואל בנימין"

וע"י התמסרותו המרובה והעצומה זכינו לראותה על תילה בנויה בנזר יופי וכלילת תפארת

מזמור לתודה נריע לו, יישר כוחו וחילו, ישלם ה' פעלו, והשב ישוב
לו בראשו גמולו, מה טוב חלקו וחבלו, על כן נודה לשמו ונהללו,
ברך ה' חילו, ובשכר זאת יושפע לו אושר ועושר בכל גבולו, וכט"ס.

האותמים אלמן שמו ברש"י הודאה,
משומקא צ'יבאה

הנהלת הקהילה

דבש תמרים

בנינים יקרים, מבאר חפרוה שרים,
רבותינו הקדושים עצי התמרים

קרבתנו בכל ארבעים שנה שהיו במדבר, ותירצו כמו שמצינו אצל יעקב אבינו שקיפל הקבי"ה כל א"י והניחו תחתיו כמו כן בני בצאתם ממצרים בכל מקום שהיה חנייתם וגם בנסעים נסע עמם א"י ונמצא שהקריבו הקרבנות בא"י, וזשי"ה איש על דגלו באותות לבית אבותם ופירש"י באות שמסר להם יעקב, וי"ל דאות שמסר לנו יעקב היינו אשר קיפל הקבי"ה א"י תחתיו כן גבי בני בעת חנייתם במדבר נחלו מדה זו, אשר יחנו בני ר"ל אפי' בעת שיסעו בני ממקום למקום נקרא חנייה כי בכל הזמן הם עומדים במקום אחד בא"י, מנגד כפירש"י מרחוק דאפי' בהיותם מרחוק מארצם עכ"ז סביב לאוהל יחנו כי בכ"מ שהם נמצאים הוא בקרוב לאהל מועד. (עצי חיים)

☆

שאו את ראש בני ישראל. במדרש ושי"ה לא עשה כן לכל גוי וכן וירם קרן לעמו, למה שאו כל ראש לקיים לא עשה כן לכל גוי ומה עשה וירם קרן לעמו, ויובן לפי"ד המפרשים בטעם הדבר שצוה הקבי"ה למנות את בני שהוא כדי לחדות טענת האומות שהם הרוב ובני במלכים בהם כי אתם המעט מכל העמים להמשך אחר הע"ז, ולכן צוה למנות את ישראל שבאמצעות כן נחשבו דבר שבמנין שאינו בטל ברוב דלא שייך ביה ביטול, והו' ביאור דברי המדרש למה שאו את ראש בני ישראל, היינו למה צוה הקבי"ה למנות את ישראל, לקיים מה שנאמר לא עשה כן לכל גוי, כי על ידי זה יהיו נבדלים מכל עם ולשון וירם קרן לעמו להיות עם סגולתו, ולא יכלו האומות לבא בטענה איך אנו נבדלין מהם כי דבר שבמנין אינו בטל ברוב. (דברי יואל)

במדרש לקיים מה שנאמר וירם קרן לעמו, במספר שמות הרומז להגאולה העתידה, וזאת תורת המסורה כי ידוע כי אלמלא היה נכנס משה לארץ לא הרבה עירנו ולא גלינו מארצנו, ומאז אמר ה' למשה ושא עיניך ימה וצפונה וגו' כי לא תעבור נצמח הגלות, ולכן מבקשים עתה להקבי"ה ראה עניי ועמלי ושא לכל חטאותי, ע"י ושא את מספר שמותם המורה על הגאולה. (יימב לב)

☆

שאו את ראש כל עדת בני ישראל. ובמדרש הה"ד מגיד דבריו ליעקב וגו' לא עשה כן לכל גוי, כי הנה בדבר ה' שמים נעשו וכל עשיותיו של ה' הנה רק בדיבורו ואמירה בעלמא וכח הדיבור הזה מסר לישראל עם קרובו שע"י דבורם יוכלו לפעול ישועות וכמו שדיברו של הקבי"ה עושה רושם כמו עשיה ממש כמו כן יש כח ביד ישראל לעשות נפלאות בדיבורם בלבד, והן נודע שהמנין והמספר מזיק מאד, אמנם יש בכח ביד ישראל להמתיק כל אלה שאדרבה מה שמזיק עפ"י הטבע נצמח להם התנשאות וכל זה רק ע"י הכח שבפיהם ולכן הסמך לכאן דברי המדרש מגיד דבריו ליעקב היינו דיבורו של הקבי"ה שהם עשיה גמורה אותן הדברים הגיד ומסר לבניי שיהי גם בכוחם לפעול עשיה בדיבורם לא עשה כן לכל גוי שאצל אה"ע אין עשיה כלל בדבריהם, ולכן שא"ו את עדת וגו'.

(קדושת יו"ט)

☆

איש על דגלו באותות לבית אבותם אשר יחנו בני מנגד סביב לאוהל מועד יחנו. וי"ל לפי דברי הזוה"ק שהקשו כי אסור להקריב קרבן רק בביהמ"ק בירושלים אשר שם נתקדש בעשר קדושות והו' איסור קדשים בחוץ א"כ הא"ך הקריבו

קח את הלויים תחת כל בכור וגו' והיו לי הלויים אני ה'. ודקדקו מה דכתיב אני ה' בסוף, וי"ל דכתיב בקהלת מה שהיה כבר הוא ואשר להיות כבר היה, דה"פ דכל מי שנדחה משום איזה עבירה א"כ לעתיד כאשר יתהפך הכל לזכות יחזור לשירותו כמו הבכורים שנדחו מפני הטאם כמבואר במדרש, וכן מבואר כי לעתיד לבוא יהיה העבודה בבכורות, והיינו מה שהיה כבר הוא, ר"ל הוא גם עכשיו, משום ואשר להיות כבר היה, כי מה שיהיה בעתיד הוא אצלו כאילו כבר היה בעבר, והנה שם הויה מורה על עבר והוה ועתיד שהם אצלו כאחד, וזה אשר להיות כבר היה הוא בבחינת הויה, והנה אכן שהבכורות יחזרו לעתיד מכל מקום אם עלה לא ירד והלויים ג"כ לא ירדו, והיינו והיו לי הלויים אין לי אלא עולמות כמבואר במדרש דהיינו שתמיד אף לעתיד לא ירדו, אני ה' ר"ל אף בזמן שאתנהג בבחי' שמי שם הו"ה המורה שהכל אחד הוא אצלי ולפי זה יחזרו הבכורות לשירותן ולעבודתן מ"מ הלויים לא ירדו. (ישמח משה)

☆

ושא את מספר שמותם. גי' במסורה ראה עניי ועמלי ושא לכל חטאותי, ושא עיניך ימה וגו', וי"ל דהנה מבואר במדרש דהשכמים נקראים ע"ש גאולתן של ישראל ראובן ע"ש ראה ראיתי, שמעון ע"ש וישמע אלקים, לוי ונלוו גוים רבים, יששכר ע"ש יש שכר לפעולתך, יוסף ע"ש יוסף ה' שנית ידו, ע"ש, וביפ"ת כתב ששמות שמרמזין על הגאולה העתידה נכתבו שם בבואם למצרים כי גאולת מצרים פתח תקוה על הגאולה העתידה, וזשי"ה וידבר ה' וגו' לצאתם מארצ"מ שהוא פועל דמיוני על העתיד שאו את ראש כל עדת בניי וגו' לתת להם קרן כדאי

אתה שלו"ם וביתך שלו"ם

בשם קרוב לאלפיים חניכי מוסדותינו הק' ועשרות הכלי קודש בתוככי
מוסדותינו הק' בארה"ק, נשגר בהני שורתא, כסא דברכתא קדם מע"כ ידידינו
הנגיד הנכבד האי גברא יק[ירא], עושה ומעשה צדקה וחסד תדירא,
תומך נלהב לטובת מוסדותינו המעטירה, ברוח נדיבה ומסורה

שלו"ם יצחק יאקאבאוויטש מוה"ר
אב"י בעואב"י וויליאמסבורג יע"א

לרגל תת ה' שמחה במעונו
בהולדת נכדתו בכורתו שתחי' למז"ט

והברכה אחת היא ביותרת הכבוד, ברוב הדר והוד, לכבוד אביו ידידינו הנכבד והנעלה, נדע לשם ולתהלה

הרבני הנגיד הנכבד והמפואר, מוכתר בכל תואר

הרה"ח ר' בערל יאקאבאוויטש שליט"א

מראשי קהילתנו הק' בעואב"י וויליאמסבורג יע"א

יה"ד שזכות החזקת מוסדותינו, יעמוד לימין ידידינו, לראות ולרעות רב תענוג ונחת, מכל יוצ"ח

בבת אחת, מתוך אושר ועושר והרחבת הדעת, וכל טוב סלה.

הכו"ח מריחוק מקום וקירוב לב
הנהלת מוסדות סאטמאר
בני ברק

סיפורי צדיקים, בביאור הפסוקים המלאים זיו ונוגה מפיקים

בשפתי צדיקים

שאו את ראש

הרה"ק בעל מאור ושמש זי"ע בעת שהיה מסתופף בצל הרה"ק מליזענסק זי"ע ביקש פעם מרבו שהוא רוצה לשמש אותו לילה אחת כדי לראות את סדר עבודתו הק' ורבו נתן לו רשות על זה, והיה בחצי הלילה ביקש הרה"ק מליזענסק ממנו להביא לו טיי, וכשנכנס הבעל מאור ושמש עם הכוס טיי לרבו, נבהל ונשתומם בראותו שאיזה איש זקן עם הדרת פנים יושב אצלו, ומרוב פחד נפל הכוס מידו ונשפך ארצה, כשנתעורר מעלפוניו התחבא עצמו מפני הפחד שגבר עליו, אחר כך קראו הר"ר אלימלך ושאלו למה לא הביא לשותות, השיב שראה איש אחד היושב בהחדר, והבין שהוא בא מגבהי מרומים, ומרוב פחד נפל הכוס מידו, שאל לו הרה"ק הר"ר אלימלך: האם התבוננת בפני הזקן שהיה כאן, ענה לו המאור ושמש: שמפני פחד ואימה לא היה יכול להביט בו כלל, נענה הרה"ק הר"ר אלימלך ואמר בזה"ל: "ווי דאס קינד וואס קען נישט קוקן דעם טאטן אין פנים אריין" הלא זה הי' אברהם אבינו, ובזה יל"פ כונת הפסוק "שאו את ראש.. לבית אבותם" אמר לו הקב"ה למשה: שא והרם את נפשות בני ישראל שיוכלו להרים ראש ולהסתכל בפני אבתם שלא יתביישו. [חקל יצחק]

איש על מחנהו ואיש על דגלו

כפרי אחד מסביבות פרעמישלאן היה חוכר הבית מזיגה מאדון הכפר ומזה התפרנס בכבוד, ובכל שנה ושנה הי' צריך לחדש את השכירות מחדש, פעם אחת החליט האדון שלא להשכירו יותר להיהודי, בצר לו נסע הכפרי לפרעמישלאן וסח להרה"ק ר' מאיר מפרעמישלאן את דאגתו ובכה והתחנן לפניו שיתפלל בעדו להשי"ת שישאר הבית מזיגה אצלו, ונשאר לשבות את השבת בעיר פרעמישלאן, ובלייל שב"ק כאשר ערך הרה"ק את שולחנו הטהור והתחיל לזמר את להזמר "כל מקדש" כאשר הגיע להתיבות "שכרו הרבה מאוד על פי פעלו, איש על מחנהו ואיש על דגלו", אמר כך: "שכרו" של השומר שבת "הרבה מאוד", ומהו שכרו, "על פי פעלו" שכמו שהוא גוזר בפיו"ך כפועלים בשמים, שהצדיק גוזר והקב"ה מקיים, והפסיק באמצע ופנה אל האנשים העומדים סביבו, ואמר: מה אתם אומרים, האם מאיר'ל משמר שבת קודש כהלכתו, והשיבו כולם: הן, א"כ - אמר שוב הצדיק - מכיון שמאיר'ל משמר שבת כהלכתו, הרי הוא גוזר ואומר: "איש על מחנהו ואיש על דגלו" שכל אחד ישאר על מקומו בשלום, הצדיק נתכוין בזה על אותו הכפרי חוכר המזיגה, אך שום איש מן המסובים לא הבין את כוונתו, ולא ידעו על מי סובבים הדברים, וגם החוכר בעצמו שהי' איש פשוט לא הבין שעליו רומזים דברי הצדיק, ואותו אדון נפל פתאום ברחוב העיר ולא הי' יכול ללכת לביתו, ושלחו אחרי רופאים, ובאו ואמרו שאין תרופה למכתו, בתוך כך נצנץ רעיון במוחו של האדון שאולי באה עליו צרה זו כעונש על

אשר שלח ידו ביהודי לגרשו מפרנסתו, מיד שלח לקרוא אליו את היהודי, ולא מצאו אותו בביתו מפני שהי' אז אצל הצדיק בפרעמישלאן, המתין האדון עד בואו ושלח אחריו ואמר לו שיכול לשכור את המזיגה מחדש ומוחל לו גם את דמי השכירות ונותן לו את העסק בחינם, ותיכף אח"כ נתרפא האדון ממחלתו.

ואלה תולדות אהרן ומשה

הגאון מהר"מ מרגליות כשהי' בן חמש והתחיל ללמוד מסכת בבא מציעא לימדו המלמד את המשנה "אבידתו ואבידת אביו אבידתו קודמת, אבידת אביו ואבידת רבו של רבו קודמת, מפני שאביו הביאו לחיי עלם הזה ורבו שלימדו תורה מביאו לחיי העולם הבא". והי' נהוג אז בימיהם שבשבת הראשונה להתחלת לימודו, היו עושים קידוש והילד חתן השמחה הי' יושב בראש המסובים, והיה חוזר על המשנה הראשונה שלמד, והנה כאשר התחיל ללמוד את המשנה בפני הציבור שקע פתאום בהרהורים, שאלו אביו: במה הוא מהרהר, ענה לו הילד: הנה כשחזרתי על דברי המשנה נתקשיתי בדברי רש"י בפרשתן עה"פ "ואלה תולדות אהרן ומשה" ופרש"י ואינו מזכיר אלא בני אהרן, ונקראו תולדות משה לפי שלמדו תורה מלמד שכל המלמד את בן חבירו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו, ולכאורה מדברי המשנה שלמדתי עכשיו מוכח כי יפה כח המלמד מכח האב, כיון שהאב מביאו לחיי עוה"ז ורבו מביאו לחיי עוה"ב, וא"כ למה זה כותב רש"י כי המלמד את בן חבירו תורה מעלה עליו הכתוב "כאילו ילדו", ותו לא, לאחר שהרהר קצת, קרנו לפתע פני הילד, ואמר: אני חושב שכוונת רש"י הוא לא כפי שלמדני רבי, אלא כך הוא הפי' האמיתי: המלמד את בן חבירו תורה מעלה עליו הכתוב היינו שהכתוב מעלה ומרומם אותו הרבה יותר מאביו, שחוץ ממה שמביאו לחיי עוה"ב הוא גם נחשב "כאילו ילדו" הוא בעצמו ובכך דברי רש"י והמשנה יהיו עולים בקנה אחד.

אל תכריתו את שבט הקהתי

פעם באו פרנסי העיר לאניק להתדיין עם רב העיר בפני הרה"ק השר שלום מבעלזא זי"ע הרב טען כי אין הוא יכול להתקיים מהקיצבה הזעומה של הקהל, והפרנסים טענו שיש לו די צרכו, ולא עוד אלא שגם אומרים עליו שיש לו חסכוניות, השיב להם הרה"ק מבעלזא: עכשיו התיישב לי מאמר תמוה במדרש על הפסוק "אל תכריתו שבט הקהתי" זש"ה אל תגזול דל כי דל הוא ואל תדכא עני בשער, ולכאורה מה הקשר בין שני הפסוקים, אלא בדרך כלל צרה עינם של הבריות בלויים המתפרנסים מכספי הציבור, ורוצים תמיד לגזול מהם "דלותם" ולהוכיח שיש להם כסף סמוי, ואין צריכים להחזיק בהם, לפיכך הזהירה תורה "אל תכריתו - אוכל מפי - שבט הקהתי", ואל תדכאו עני "בשער" בכל מיני השערות שיש לו ממון בסתר.

מה טובו אוהליך יעק"ב

בתודה וקול זמרה, ובאותות כבוד וחוקרה, נשגר בזאת השורה, ברכת מזל טוב, וברכות לרוב, אל מע"כ ידידינו חיקר האי צנתרא דדהבא, עושה ומעשה למען מוסדותינו חק' בהתמסרות עצומה ורבה, מסייע לשאת בעול קיום והחזקת המוסדות ברוח נאמנה, רודף צדקה וחסד בכל עת ועונה, שמו הטוב מהללים בשפתי רננה,

הרבני הנגיד הנכבד המפואר, מוכתר בכל תואר

מוה"ר יעקב יוחנן קליין הי"ו

מנכבדי קהילתנו בעזאב"י וויליאמסבורג יע"א
חבר הנהלת מוסדות "יטב לב" בארה"ק

לרגל השמחה שיבמעונו, קול ששון בארמונו, ורוממות קל בגרונו,
בהולדת נכדו ני"ו

אצל חתנו כבנו האבדך חיקר החשוב והנעלה, מופלג בכל מידה ומעלה
הר"ר שאול בראך הי"ו

מריחוק מקום וקירוב לב נודה לשמו ונהללו בפניו, ונברכו בשם כל בני קהילתנו, יה"ר שישכיל ויצליח בהרמת קרן מוסדותינו, ויזכה לרב תענוג ונחת ממנו בתוך שאר יוצ"ח על מבועי התורה, מתוך רב שמחה ואורה, לשם שתהילה ולתפארה.

הכו"א מריחוק מקום וקירוב לב

בתורה וקול במרה

משה א"י ווייס, מנכ"ל, יוסף יהושע גרין, ברוך אילאוויטש, גרשון כץ
פסא ראטה, יקותיאל יצחק בראך, יחזקאל ראטה, גבי יצחק ווייס

מאמרים נחמדים, ע"ד דרוש מיוסדים, בפתור ופרח משוקדים

פרפראות לחכמה

כאן שם בלי חטא כי באותה שעה כשר היה.

(דברי יאיר)

☆

בני נפתלי: צריך להבין מדוע אצל כל השבטים נאמר "לבני" ובשבט נפתלי נאמר "בני", י"ל הרי המספר הכללי של בני ישראל היה כבר ידוע מהמנין הקודם והמנין הזה היה בכדי לדעת את מספר הנפשות של כל שבט ושבט מתוך המנין הכללי והאחרון במנין היה שבט נפתלי לכן אחרי שמנו כל השבטים ונשארו רק שבט נפתלי הרי כבר ידעו את מספר הנפשות של נפתלי לכן אמר הכת' "בני נפתלי" סתם שלא היו צריכים למנותם אלא להודיע על מספר הנפשות של השבט.

(פנים יפות)

☆

ואלה תולדות אהרן ומשה:

רש"י: ונקראו תולדות משה לפי שלמדו תורה מלמד שכל המלמד את בן חבירו תורה מעלה עליו הכת' כאילו ילדו, י"ל ע"פ מה שאמרו (ב"מ ל"ג) אבידת אביו ואבידת רבו של רבו קודמת שאביו הביאו לעולם הוזה ורבו שלמדו חכמה מביאו לחיי העוה"ב, ורש"י "כל המלמד את בן חבירו תורה מעלה עליו" יש לו מעלה וחשיבות "כאילו יולדו" יותר מאילו היה אביו ויולדו שיולדו (היינו אביו) מביאו לעוה"ב ורבו מביאו לעוה"ב.

(ילקוט האורים)

☆

וימת נדב ואביהו לפני ה' בהקריבם אש זרה ובנים לא היה להם: איתא (ויק"ר כ' ט') לא מתו נדב ואביהו אלא ע"י שלא היו להם בנים, קשה דבר זה אינו תלוי בהם, ועוד וכי לא די בעוון של הקרבת אש זרה, י"ל ע"פ מה דכתיב "פוקד עון אבות על בנים על שלשים ועל רבעים" נמצא שאין מענישין את האדם על העבירות שעשה בעצמו רק מענישין את בניו על שלשים ועל רבעים, ורש"י "וימת נדב ואביהו לפני ה' בהקריבם אש זרה" וע"י קשה למה נענשו נ"א בעצמם בהקריבם אש זרה הלא אין מענישים את האדם אלא את בניו ע"כ השיב הכת' "ובנים לא היו להם" לכן היה צריך הקב"ה להעניש אותם בעצמם.

(מגדל דוד)

☆

ודשנו את המזבח ופרשו עליו בגד ארגמן:

רש"י: ודשנו את המזבח – מזבח הנחשת, קשה מדוע לא נאמר גם על מזבח הזהב "ודשנו את המזבח", י"ל איתא במשנה (תמיד ג' ט') שאת מזבח הזהב היו מדשנים כל יום ונטלים את כל הדשן מעליו, אבל מזבח הנחשת היו מדשנים רק מלוא הקומץ כדאיתא (יומא כ"ד). והשאר נשאר צבור על גג המזבח, לכן בשעת המסעות היו צריכים לדשן רק את מזבח הנחשת מהדשן הצבור.

(בנין שלמה)

וידבר ה' אל משה במדבר סיני באהל מועד וגו' לצאתם מארץ מצרים לאמר:

קשה מאי נ"מ באוהל מועד או במקום אחר, עוד קשה מה ענין יצ"מ לכאן, י"ל איתא (שבת פ"ה:) המלאכים טענו להקב"ה "תנה הודך על השמים" ורצו לקבל התורה מכח דינא דבר מיצרא והשיב להם משה כלום למצרים ירדתם, וכדי לסתום טענתם הלך הקב"ה והשרה שכינתו בישראל וישראל הם בני מיצרא, ורש"י הכת' "וידבר ה' אל משה במדבר סיני" שבו ניתנה תורה וטענו מלאה"ש "תנה הודך על השמים" שהם בני מיצרא ובכדי לסתום טענתם "באוהל מועד" השרה שכינתו בישראל ועוד סתם טענתם "לצאם מארץ מצרים" והמלאכים לא ירדו למצרים.

(דור רביעי)

☆

ואתכם יהיו איש איש למטה איש ראש לבית אבותיו הוא:

קשה מדוע בתחילה אמר "איש איש" ואח"כ אמר "איש ראש", י"ל רמו להם כי מכל הפקדים של משה ואהרן לא נכנס לא"י רק שנים והם יהושע וכלב ורש"י "ואתכם יהיו" ממספרכם יהיו "איש איש" שנים אלו ולא יותר ואחד משני אלו יהיה "איש ראש לבית אבותיו" ראש לכל שבטי ישראל והוא יהושע שהיה מנהיג במקום משה רבנו.

(זקן אהרן)

☆

ליששכר נתנאל בן צוער:

איתא (ע"ז י"ט) בתחילה (התורה) נקראת על שמו של הקב"ה ולבסוף נקראת על שמו (על שמו של אותו תלמיד שטרח בה) שנאמר בתורת ה' חפצו ובתורתו יגה יומם ולילה" יש למצוא רמז לזה בשמו של הנשיא לשבט "יששכר" שהיה שבט של בעלי תורה שנקראו חמור גרם משום שסובלים עול תורה, "נתנאל" נתן א-ל התורה למי שלמד התורה ומעתה נחשבת תורתו ולמה משום שבתחילה כשהיה "בן" היה "צוער" היה מצטער וטורח בעסק התורה.

(החיד"א)

☆

את האנשים האלה אשר נקבו בשמות:

רש"י: אשר נקבו לו כאן בשמות, י"ל הנה רש"י פירש על הפס' בלם אנשים כל אנשים שבמקרא לשון חשיבות ואותה שעה כשרים היו, ואיתא (סנהדרין פ"ב:) אמר רבי יוחנן חמשה שמות יש לו זמרי ובן סלוא ושאלו ובן הכנענית ושלומיאל בן צורי שדי זמרי על שנעשה כביצה המוזרת בן סלוא על שהסליא עונות של משפחתו שאלו על שהסליא עצמו לדבר עבירה בן הכנענית על שעשה מעשה כנען ומה שמו שלומיאל בן צורי שדי שמו, לפי"ז היה קשה לו לרש"י איך לקח משה את האנשים האלה היינו חשובים הלא ביניהם היה שלומיאל בן צורי שדי שהיה חוטא ע"כ אמר רש"י "אשר נקבו כאן בשמות" היינו לפי השם שנקב הכת'

ויברך אלוקים את יצח"ק

ברגשי שמחה והוקרה, נביע בזאת השורה, ברכת מזל טוב וכל שירה, קדם ידידינו החשוב האדם היקר באנשים, לבו ער וחם לכל דבר שבקדשים, נודע בצדקת פזרונו לשם ולתפארה, מסור ותומך לטובת כוללנו המעטירה, ויזרע יצח"ק מאה שערים, ז'רח ב'חשך א'ור לישרים,

הרבני הנגיד הנכבד, רודף צדקה וחסד

מוה"ר יצחק זאב פיליפ הי"ו

מנכבדי ונדיבי ק"ק יטב לב בעזאב"י וויליאמסבורג יע"א

לרגל שמחתו בנישואי בנו בכורו החתן החשוב והנעלה נ"ו

במזל טוב ובשעה טובה ומוצלחת

ויה"ר שמשמחה זו יושפע לו רב ברכות ושובע שמחות, מתוך תענוג ונחת, וימשיך בפעליו הכבירים לפרט ולכלל מתוך הרחבת הדעת, ובשכר זאת ברכת ה' תלוה אותו בכל עת, וכל טוב סלה.

המברכים בכרכת התורה, בתודה וקול זמרה

הנהלת הכולל

ענינים נפלאים, בסוגיות ובפלאפולים, שמקורותיהם בפרשת השבוע נמצאים

הרב יקותיאל יהודה וואלדמאן שליט"א, מח"ס תורת יקותיאל

ודרשת והקרת

ביאור שיטת הרמב"ם בענין שמירת הלויים ביום ובלילה

שכתב ואמנם היות השמירה והסיבוב סביב למקדש 'תמיד' הוא לכבד אותו ולפארו, וכדברי הרא"ש הנ"ל שלא יסיח דעתם מהמקדש. והנה לפי טעם זה מובן שהשמירה צריכה להיות גם ביום וגם בלילה.

הטעם השני להזהיר הטמאים והזרים שלא יכנסו

והטעם השני הוא, הא דכתיב והלויים יחנו סביב למשכן העדות ולא יהיה קצף על עדת בני ישראל ושמרו הלויים את משמרת משכן העדות, ופירש"י ולא יהיה קצף, אם תעשו כמצותי לא יהיה קצף, ואם לאו 'שיכנסו זרים בעבודתם' יהיה קצף. היינו שהלויים צריכים להשגיח שלא יכנסו זרים וטמאים בתוך המשכן, כמו שכתב הרמב"ם במורה נבוכים (שם) שלא יהרסו הסכלים גם כן והטמאים אליו ולא בעת האנינות וכל מי שלא רחץ גופו (מפני הטומאה), עיי"ש. וכן מוכח מלשון הכתוב (דברי הימים ב כג יט) ויעמד השוערים על שערי בית ה' ולא יבוא טמא לכל דבר, ועיי"ש בפירש"י ז"ל. וטעם זה מפורש להדיא במדרש רבה (פ"ג ט"ב) על הפסוק שומרים משמרת המקדש למשמרת בני ישראל, היו שומרים 'שלא יכנסו שם ישראל', כל כך למה שאם היו נכנסין לשם היו נענשים מיתה, הדא הוא דכתיב והזר הקרב יומת, עכ"ל. והנה דעת לנבון נקל שלפי טעם זה השמירה שייכת רק ביום בשעה שהכהנים עסוקים בעבודה, שאז גדול החשש שיכנסו הטמאים והזרים, ולא בלילה דאין עבודה בלילה.

ביאור הטעם שנקט הרמב"ם רק לילה

ומעתה יש לומר שבודאי לשיטת הרמב"ם השמירה צריכה להיות תמיד גם ביום וגם בלילה, הן מפני הכבוד שהיא בין ביום והן בלילה, והן מפני הזרים והטמאים שהיא רק ביום, אמנם לפי זה חלה עלינו חובת הביאור מדוע בהלכות בית הבחירה כתב הרמב"ם שהשמירה היא רק בלילה, וצריך לומר שבודאי לא בא לאפוקי השמירה ביום, שהלא בודאי שצריכה להיות שמירה ביום מפני זרים וטמאים, אלא מכיון שבהלכות בית הבחירה מיירי רק מקדושת ומצות בית הבחירה עצמו, על כן נקט רק השמירה בלילה שאז הוי השמירה מצד דיני המקדש עצמו, דהיינו מפני כבוד מקום המקדש וכלשונו הזהב אין שמירתו אלא כבוד לו אינו דומה פלטרין שיש עליו שומרין לפלטרין שאין עליו שומרין, אבל השמירה ביום שהוא על הזרים והטמאים אינו שמירה מדין המקדש עצמו, אלא שמירה המיועדת על עדת ישראל שלא יכנסו לתוך המקדש בעוד טומאתם עליו בכדי שלא ימותו בקרבם אל הקודש, ועל כן לא כתבו הרמב"ם כאן בהל' בית הבחירה, אלא סמך על מה שכתב בספר המצוות.

וידבר ה' אל משה לאמר, הקרב את מטה לוי והעמדת אותו לפני אהרן הכהן ושרתו אותו, ושמרו את משמרתו ואת משמרת כל העדה לפני אוהל מועד לעבוד את עבודת המשכן, פירש"י ושרתו אותו, ומהו השירות, ושמרו את משמרתו, לפי ששמירת המקדש עליו שלא יקרב זר כמו שנאמר אתה ובניך ובית אביך אתך תשאו את עון המקדש, והלויים הללו מסייעין אותם, זו היא השירות.

דברי הרמב"ם שהשמירה הוא בלילה

הנה כתב הרמב"ם (הלכות בית הבחירה פ"ח הל"ב) ושמירה זו מצותה כל הלילה, והשומרים הם הכהנים והלויים שנאמר ואתה ובניך אתך לפני אוהל העדות, כלומר אתם תהיו שומרים לו, והרי נאמר ושמרו את משמרת אוהל מועד, ונאמר והחונים קדמה לפני אוהל מועד מזרחה משה ואהרן ובניו שומרי משמרת הקודש, עכ"ל. ומבואר דשיטת הרמב"ם דהשמירה הוא בלילה. וכן הוא שיטת התוס' (יומא י: ד"ה רבנן) דלכן הלשכות שהיו שומרין בהם לא היו להם מזוזה משום דלא היו שומרים אלא בלילה.

מדברי הרמב"ם עצמו מפורש שהשמירה הוא תמיד

והקשו המפרשים (עי' חמדת ישראל ועוד) כי מפשטות לשונו של הרמב"ם עצמו משמע שהשמירה היתה צריכה להיות גם ביום וגם בלילה, שכתב בספר המצוות (מצוה כב), וז"ל: שצונו לשמור המקדש וללכת סביבו 'תמיד' לכבדו וכו', ע"כ. וכן כתב במורה נבוכים (ח"ג פמ"ה) ואמנם היות השמירה והסיבוב סביב ל'מקדש' 'תמיד', עיי"ש. ומאומרו תמיד משמע שכוונתו בין ביום ובין בלילה.

יש שתי טעמים למצות שמירת המקדש, הטעם הראשון הוא מדין כבוד

ואפשר לבאר דהנה מצינו שתי טעמים למצות השמירה על המשכן, הטעם הראשון הוא, הא דכתיב ואתה הפקד את הלויים על משכן העדות ועל כל כליו ועל כל אשר לו המה ישאו את המשכן ואת כל כליו וזהם ישרתוהו וסביב למשכן יחנו', שהוא מדין כבוד לבית הנכבד, כלשונו הזהב של הרמב"ם (הלכות בית הבחירה פ"ח הל"א) שמירת המקדש מצות עשה, ואף על פי שאין שם פחד מאויב ולא מלסטים, שאין שמירתו אלא כבוד לו, אינו דומה פלטרין שיש עליו שומרים לפלטרין שאין עליו שומרין, עכ"ל. והחינוך (מצוה שפח) מבאר ענין זה היטב בזה"ל: משרשי המצוה מה שכבר כתבתי כמה פעמים כי בכבוד הבית סיבה לתת מוראו אל לב בני אדם, ובבואנו שם לבקש תחינה וסליחה מאת אדון הכל יתרככו הלבבות אל התשובה במהרה וכו', עכ"ל. וכן משמע גם מלשונו הזהב של הרמב"ם בספר המצוות ובמורה נבוכים

פנינים וחידושים בגמרא מס' פסחים הנלמד במסגרת חבורת "יסודי התורה"

פניני התורה

בענין אפיית פת עם חלב או בשר

(א)

הבהרה: כל הנידון שיהא אסור לאפות מאכלים עם חלב או עם בשר, היינו באופן שאין בהם ההיתר של 'כעין תורא דמותר' (ואופני ההיתר יבואר אי"ה בגליון הבא)

היוצא מדבריהם שהכלל הוא שמיני מאפה שהדרך לאכלם עם בשר וחלב אסור ללוש אותם עם בשר או חלב [כגון 'בורעקס'], אבל מיני מאפה שאין רגילות לאכלם עם בשר מותר לעשותה עם חלב, ואף שכתב שמיני מתיקה כגון ראגלעך וכדומה מותר לעשותה עם בשר שאין אוכלים אותה עם חלב כתבו הפוסקים דבזמנינו שאוכלים מיני מאפה מתוקות עם שתיית קאווע וחלב בוודאי שאסור.

סיכום בקצרה:

מיני מאפה מתוקות עם שומן של בשר אסור כיון שהרגילות לאכלם עם שתיית קאווע עם חלב.

מיני מאפה מתוקות כגון – רוגלעך – ושאר מיני מזונות עם חלב- מותר שאין הדרך לאכלם עם בשר.

מיני מאפה כגון -'בורעקס'– שדרך לאכלם עם חלב ועם בשר אסור לעשותם עם חלב או בשר. [עיין לעיל בהבהרה].

שאר מאכלי פרווה

מצאנו מחלוקת הפוסקים בשאר מאכלים שדרכם להשתמש בין לבשר ובין לחלב, כגון – תבלינים- האם גם בזה נאמר האיסור וצריכים להקפיד שישאר תמיד פרווה, או דווקא בלחם

בגמרא (פסחים ל.) 'אין לשין את העיסה בחלב, ואם לש כל הפת כולה אסורה, מפני הרגל עבירה [דהיינו שאסורה באכילה אפילו בפני עצמה, שמא יבוא לאכול אותה עם בשר], כיוצא בו אין טשין את התנור באליה, ואם טש כל הפת כולה אסורה [והיינו שהלחם נעשה בשרי ואסור לאכלה אפילו בפני עצמה, שמא יבוא לאכל אותו עם חלב].

וכן נפסק להלכה בשו"ע (יו"ד סימן צו ס"א) 'אין לשין עיסה בחלב שמא יבוא לאכלה עם בשר, ואם לש כל הפת אסור אפילו לאכלה לבדה... כיו"ב אין אופין פת בתנור שטחו באליה ואם אפאו דינו כעיסה שנילושה בחלב'.

פת הבאה בכיסנין

בשו"ת מהרי"ט (ח"ב יו"ד סימן יח), כתב שעוגות הממולאות במיני מתיקה מותר למשוך אותן עם שומן בשר, לפי שאין הדרך לאכלם ביחד עם גבינה, ואין לאסור מחשש שמא יאכל אח"כ גבינה בלי קינוח הפה והמתנת זמן ביניהם, דזה נחשב מילתא דלא שכיחא, ולפי"ז ה"ה דמותר ללוש עוגות מתוקות עם חלב לפי שאין דרך לאכלם בבשר. והובא דבריו להלכה הפר"ח (סוף סק"א), מנחת יעקב (כלל ס' סק"ג), רעק"א (שם), פת"ש (סוסק"ג) ועוד הרבה אחרונים.

פרווה, אף שלפעמים נאכלים עם בשר שאינם בכלל הגזירה הנ"ל, מ"מ שאני יין שרגילים לשתותו בסעודות בשר אף יחד עם בשר, לכן הוא דומה לפת. וכתב בחמודי דניאל שה"ה שאר משקים שדרך לשתותם לצמאון והדרך לשתותם בין עם בשר בין עם חלב אסור לערב בה בשר או חלב. [עיין בהבהרה לעיל].

אמנם בערוך השלחן (ס"ח) דוחה דברי הצ"צ משום שלא גזרו חז"ל אלא בפת, וכן בהגהות חתם סופר (על הט"ז סק"א) חולק על דבריו אך מטעם אחר 'דדוקא בפת גזרו כיון דדרכו לאכול עם בשר רותח דהוי איסורא דאורייתא, אבל ביין דלאו אורחיה בהכי לא'. [והוא חידוש גדול בדפמ"ג (שפת"ד סק"א) כתב דאפילו בשומן עוף או במי חלב שאין בהם איסור מדאורייתא רק מדרבנן ג"כ אסור].

העולה מכל האמור שמאכל פרווה שהדרך לאכלם עם בשר או עם חלב מצאנו מחלוקת הפוסקים בזה, האם צריך להקפיד שישארו פרווה, וכל זה כשאין בהם האופנים שאז מותר, ויבואר בעה"י בגליון הבא.

שעל הלחם יחיה אדם גזרו, ולא על שאר מאכלים.

דעת הט"ז (שם סק"א) דגם בשאר מאכלים הרגילים להשתמש בהם לבשר ולחלב צריך שישאר תמיד פרווה, וכן משמע בפר"ח (סק"א), מחצית השקל (שם סק"א) ופמ"ג (שם על הט"ז).

אמנם במנחת יעקב (כלל ס' סק"ג) חולק על הט"ז, וכ"ה דעת המהרש"ל (יש"ש פ"ז סימן טו), וחתם סופר (על הט"ז שם), חו"ד (סוף סק"א).

לערב חלב ביין או בשאר משקים

הנה בשו"ת צמח צדק (סימן פ') דן אודות יין לבן שאינו לבן וצלול כל כך, ורוצה לערב בו מעט חלב בהמה עם חלב חטה, ועל ידי כך נעשה היין לבן וצלול יפה, האם מותר או אסור, וכתב לאסור כיון שהדרך לשתות יין עם בשר, יש לחוש שיבוא לשתותו עם בשר, כשם שאסרו ללוש פת בחלב מחשש זה.

וכתב המנחת יעקב (כלל ס' סק"ג) דאף לשיטתו שלא אסרו חז"ל אלא בפת, ולא בשאר מאכלי

1 קהילות אפטיילונגען 2 מודעות וחדשות
3 חוק-אפי'ס 4 דברות קודש 5 מסיכות
6 שיעורים וחדשות 7 חק וחז"ר 8 מערכת

718-504-2188 ברוקלין
845-537-6660 קרית יואל
845-694-4550 מאנסי
020-8002-9580 לאנדאן
0164-420-8878 מאנטשעסטער

ארץ ישראל: 02-372-1111

צו ספאנסערן \ אדווערטייזין רופט:
718.554.7519

718-305-6942 • 212-444-9899

קריאה של חיבה

אל מעלת כבוד ידידי היקר והנעלה הי"ו
הנני בזה להזמין בקריאה של חיבה את מע"כ שיחיו לבוא ולהשתתף בנוסיבת

מעמד דינער השנתי

שהנני עורך לטובת מכצר התורה והחסד

כולל עצי חיים בארה"ק

לצדקת רבי מאיר בעל הגס

הכולל הקן נתיסד ע"י כ"ק אאמ"ר הגה"ק וצ"ל ע"ש כק"ו הגה"ק מרן בעל היעצי חיים וי"ע בכדי למלאות רצון אבותינו רבוה"ק
לייסד כולל בארה"ק לצדקת רבי מאיר בעל הגס ודאה בזה עמן של כיבוד אב לתקן בית וללמוד ומסעלי החסד לשמנו ולזכרו הבהוד

שותקים אלה

ביום א' פרשת נשא תשע"א לפ"ק הבעל"ט

כ"ה אייר יומא דהילולא של כבוד דודי הגה"ק אב"ד סיגוט הי"ד וצ"ל

נשיא סיגוטער כולל

בשעה 8:30

באולם הילמאן פלאזא

5401 14th Avenue

בהשתתפות אחי כ"ק מרן שליט"א

איות תקווה שמע"כ אשר כבוד אאמ"ר וי"ע קר בעליו יקיים רצון צדיק, ויבוא לעזרתנו למען קיום הכולל והמסעיה וישתתף בעין יפה ובכוח
מדינה למען תנועת אצ"ע בארה"ק וצ"ו, בכדי שיכלו להמשיך לישב באהלה של תורה ברחובות חז"ת, ובדאי זכות התנא ואמרי רבי מאיר בעל
הגס וי"ע במרחק זכות אברהם מייסד הכולל לזמן על כל המשתתפים להתבודד בכל מילי דמיטב, עזי מכה לבאות משיח צדיקנו בברא

ידיך הנצחה להמשך

שלום אליעזר טייטלבוים

רב דקוה"ט לב דסאטמאר 15 טע עור.
באאמ"ר הגה"ק וי"ע

דברי הזכרה

ע"י נכדה הגה"צ

הרב יקותיאל יודא מייזליש שליט"א

מו"ץ בקהלתנו הק

לע"נ אמי מורתי הרבנית הצדיקת

פעסיל לאה ע"ה בת הגה"ק הרב אהרן וצ"ל

למלאות י"א חודש לפטרתה

המסיבה
מוקדש

מתוך דברות קודש של

כ"ק מרן אאמו"ר הגה"ק זצוק"ל

בירושלים עיה"ק בשנת תשנ"ד לפ"ק

"דער טאטע ז"ל איז געווען נשיא פון דעם כולל דארטן אין די געגענט, און איך האב געזעהן אז ער האט געהאט אזא גרויסן עול, אן עול פון א ישיבה, א עול פון רבנות, און פונדעסטוועגן האט ער זיך אפגעגעבן מיטן כולל פון צדקת רבי מאיר בעל הנס, ס'איז איהם געגאנגען זייער שטארק אין לעבן א סיגנטער כולל, איז מיר דער כולל פון קינדווייז אן צוגעבינדן, אזוי ווי איך האב געזעהן אינדערהיים"

מתוך דברות קודש של

אחי כ"ק מרן שליט"א

בסעודת הילולא של כ"ק מרן אאמו"ר הגה"ק זי"ע מוצש"ק כ"ו ניסן תשע"א לפ"ק

דער טאטע ז"ל האט געפילט אז ער איז מקיים כיבוד אב, מכבדו בחיים מכבדו במותו, ער האט מייסד געווען דעם כולל נצי חיים לצדקת רבי מאיר בעל הנס אין ארצות הקדושה, ער האט אליין געשיקט גרויסע געלטער, און געבעטן מען זאל זען ס'זאל אנגיין.

ער האט נאך געדענקט ווי דער זיידע ז"ל האט אויף דעם געהאט ממש מסירות נפש, מען קען נישט היינט מסביר זיין וואס דאס האט געמיינט, שווערע מלחמות מיט דין תורות, עגמת נפש אן א שיעור, ער האט צוזאמען געליטן אזויפיל עגמת נפש אלעס צוליב דעם ארץ ישראל'דיגן כולל, צו שיקן געלט קיין ארץ ישראל, דער זיידע ז"ל דער קדושת יו"ט האט אים דאס אנגעזאגט פארן הסתלקות אז ער זאל זען צו מאכן א כולל און שיקן געלט קיין ארץ ישראל, ער איז געווען א אינגערמאן ווען ער האט איבערגענומען, און ס'איז געווארן אזא מין מלחמה דארט אין מארמאראש - ווער ס'ווייסט אביסל היסטאריע - ער האט אבער געוואוסט אז דער זיידע ז"ל דער קדושת יו"ט האט געוואלט האבן א זעלבסטשטענדיגע כולל.

דער טאטע ז"ל לעת זקנתו חזר ויסדר, און ממילא פיל מיר אונז אז ס'איז א כבוד מען זאל עס ווייטער מחזיק זיין, מיין ברודער זאל זיין געזונט הרה"צ ר' שלום אליעזר שליט"א ער איז געווארן נשיא פון דעם כולל, און ער פירט עס, ער זעט מען זאל שיקן געלט מעת לעת אזוי ווי ס'פעלט זיך אויס, און מען שיקט שוין געלט קיין ארץ ישראל, גרויס געלט, מען לייגט אריין כוחות אין דעם.

איך האף אז דער גאנצער ציבור פארשטייט וואס דאס הייסט "אונזער כולל אין ארץ ישראל", און אונזאי אלקא דמאיר יענט פאר די אלע אידן, און דער זכות פון טאטן ז"ל וועט מגין זיין פאר די אלע תומכים זיי זאלן געהאלפן ווערן בכל מילי דמיטב.

Kollel Atzei Chaim 4915 15th Avenue, Brooklyn NY 11219

1-888 - REB-MEIR (732-6347)

הולדותיהם של צדיקים ומעשייהם הטובים של בעלי ההילולא אשר בשמותם נקובים

הילולא דצדיקא

הגה"ק ר' יקותיאל יודא בן הגה"ק רבי חיים צבי זי"ע טייטלבוים אבד"ק סיגוט יומא דהילולא כ"ה אייר (תש"ד)

הגה"ק ר' זלמן לייב נולד בשנת תרע"ב בעיר סיגעט לאביו מרן ה"עצי חיים" זי"ע ולאמו הרבנית הצדקנית מרת ברכה סימא בת הרה"ק ר' שלום אליעזר מראצפערט זי"ע בנו של מרן הק' מצאנו זי"ע ונקרא על שם זקינו הק' מרן ה"טב לב" זי"ע.

בשחר טל ילדותו כבר ה' ניכר עליו כי לגדולות נוצר, ושמו הטוב הלך לפניו ליניק וחכים טובא, ולבעל כשרון נפלא באופן יוצא מן הכלל, וככה נתעלה מעלה מעלה על ברכי אביו.

עם הסתלקות אביו מרן בדמי ימיו נתמנה למלא מקומו בעבודת אב"ד בעיר סיגוט, או אז ראו בו כהאיש הראוי לאותו איצטלא לישב על כסא הקודש שישבו עליו אבותיו הק' להמשיך שלשלת הזהב על אף היותו בחור צעיר לימים, ידוע היתה העיר סיגעט כעיר מלאה חכמים וסופרים חסידים ואנשי מעשה וכמעשה אבותיו עשה בהנהגת הקהילה לשם ולתפארת ולתהילה.

כן עמד כחומה בצורה נגד הציונים והמתחדשים למיניהם שהתחילו להתפשט בימים ההם, (וכידוע מה שאמר רבינו שליט"א שמגודל הצער שהי' להעצי"ח מן הציונים נתקצרו ימיו) ונשאר ממנו מכתב נגד האגודה והיא מודפס בספר תיקון עולם ובתוך דבריו כותב וז"ל: נדרשתי לחוות דעי בענין החבורות החדשות מקרוב באו, הנה מאז ומקדם אין דעתי נוחה, והנני קורא תגר על כל המפלגות בכלל, ובכללם גם האגודה, ובכל פעם אשר עמדי לבשר צדק בקהל רב, שפתי לא אכלא מלקרוא בקול גדול באזהרה כפולה ומכופלת, אשר כל מי שיראת ה' נוגע בלבבו ישמור את עצמו מלהתחבר עם כל המפלגות בכלל, שמכל אחד מהמפלגות לא יצמח טובה לכלל ישראל.

גם מילא את מקום אביו באדמורו"ת, וחסידים ומעריצים לבית סיגעט המשיכו לבוא להתחמם לאורו ולהתברך מאתו ולהנות ממנו עצה ותושיה, ושמחה רבה שררה אצל בני העיר, ובין אלפי חסידיו ומעריצי סיגעט כשענייהם ראו איך שהרב הצעיר ממשיך את השלשלת הזהב של אבותיו לבית סיגעט.

כך הכניס את ראשו ורובו בהנהגת הישיבה (שהיתה עד אז תחת השגחת ופיקוחו של הרב יקותיאל יודא גראס ז"ל אב"ד בערבשט) והי' לו עין פקוחה על כל תלמיד על כל עניין, וסיפר אחד מחשובי תלמידיו מחשובי אנ"ש פה ב"ב, שעוד חרות בלבבו מה שאמר פעם אחת בפתיחה להתחלת הזמן בזה הלשון: "איך ווייס יעדער איינער ווי ער פירט זיך, איך דערקען אויפן פנים הכרת פנים ענתה בו", פחד נפל על הבחורים כשאמר זאת, ועוד סיפר הנ"ל שמפעם לפעם ערך ביקור פתע בתוך אכסניות של הבחורים ובדק בחורין ובסדקין תחת המטות ובתוך הארונות, אם ח"ו ח"ו נמצא שם ספרים חיצונים שמאוד הי' פרוץ בימים ההם, גם הקפיד שהבחורים ילכו עם "חסיד"ישע אויסקוק" עם פאות ארוכות, ופעם אחת ראה מן החלון בחור אחד שהולך עם הפאות תחת האזנים, ולמחרתו כשפגש אותו העיר לו על זה.

בימיו למדו בישיבה כמאה וחמישים בחורים והסדר הי' ללמוד בכל שבוע שלשה דפי גפ"ת בעיון עם הראשונים והאחרונים, גם היה סדר לימודג בשו"ע או"ח ויו"ד וחומש עם פרש"י, משיבתו זה יצאו תלמידים הגונים בעלי הוראה ומרביצי תורה, וכמו שכותב הוא בעצמו במכתב בשנת תרצ"ב בזה"ל: "הן נודע בשערים שם ישיבתנו הרמה לשם ולתפארת, אשר יסודתה בהררי קודש מאדו"י הרב הגה"ק בעל י"טב לב זי"ע, ומני אז ינהרו אליו תלמידים הגונים שנה בשנה ללמוד בישיבתנו הרמה, אשר הוא כעת תחת משמרתו והשגחתו, וכבר יצאו מפה ישיבתנו בעלי הוראה רבנים ודיינים, וכעת לומדים בישיבה מאה וחמישים תלמידים הגונים השוקדים והוגים בתורת ה', עכל"ק.

כ"ד אייר

רבי יהושע העשיל צורף מקראקא (אבי המקובלים) - ת"פ

רבי אליעזר צבי מקאמאראנא ב"ר יצחק אייזיק יהודה יחיאל (דמשק אלישר) - תרנ"ח

כ"ה אייר

רבי יעקב מליסא ב"ר יעקב משה (חוות דעת) - תקצ"ב

רבי חיים מקאסוב ב"ר מנחם מענדל - תרי"ד

רבי יהושע אשר מפאריסוב ב"ר יעקב יצחק מפאשיסחא - תרכ"ב

רבי יקותיאל יהודה טייטלבוים אב"ד סיגעט ב"ר חיים צבי - תש"ד

כ"ו אייר

רבינו סעדיה גאון ב"ר יוסף - ד"א תש"ב

רבי משה חיים לוצאטו ב"ר יעקב חי' (מסילת ישרים) - תק"ז

רבי יצחק מוואלווין ב"ר חיים - תרי"א

רבי שלמה מווייהל ב"ר מרדכי - תש"ה

כ"ח אייר

שמואל הנביא בן אלקנה - ב"א תתפ"ב

רבי יצחק מקורביל ב"ר יוסף (סמ"ק) - ה"א י"א

רבי יוסף ב"ר דוד בן לב (מהר"י בן לב) - ש"ו

רבי משה אב"ד קראקא ב"ר יהושע (בעל מגני שלמה) - תמ"ח

כ"ט אייר

רבי מאיר מפרעמישלאן ב"ר ארון ארי' - תר"י

א' סיון

רבי מאיר הלוי הורוויץ מטיקטין ב"ר שמואל שמעלקא (מהר"ם טיקטין) - תקצ"ג

רבי יודא צבי מרוזדול ב"ר שלמה - תרמ"ו

רבי אליעזר דוד גרינוואלד מסאטמאר ב"ר עמרם (קרן לדוד) - תרפ"ח

ב' סיון

רבי משולם זושא יצחק מטלמאש ב"ר יחיאל מיכל מקורמא - תרצ"ו

רבי ישראל מווינוץ ב"ר ברוך (אהבת ישראל) - תרצ"ו

רבי חיים אלעזר שפירא ממונקאטש ב"ר צבי הירש (מנחת אלעזר) - תרצ"ז

זרח השמש – ובא השמש

בשבת קודש פרשת וארא בשנת תרפ"ו נסע העצ"ח לקליינוואדיין לשבות בקרב חסידיו אשר באונגארין, ובערש"ק כשהגיע זמן תפילת מנחה, נחלה פתאום וסכנה היתה מרחפת לחייו, השמעה הלא טובה עשתה לה כנפים ובכל רחבי תבל עוררו רחמי שמים עבורו שיאריך השי"ת ימיו ושנותיו, אבל לא אכשר דרא וביום ה' שלאחריו נצחו אראלים את המצוקים ונשבה הארון הקודש, הידיעה המעציבה, התפשט בכל המדינות ואנשים נשים וטף בכו ברחובות, ובפרט בעיר קליינווארדיין ששם נפטר, והתחיל מסע הלוי מעיר קליינווארדיין עד עיר סיגעט ונסעו עם ארון דרך מסילות הברזל ובכל תחנה המתנו אלפי אנשים ועלו על הרכבת ונכנסו מהחלונות ועמדו על הגג, ונפתחו הגבולות ולא דקדקו עם הניירות כי גדול הי' שמו גם בין הגויים, ואלפים ובראשם רבני וגדולי המדינות באו מכל קצוות לסיגעט להלוי, ראשון המספידים הי' בנו בכורו ר' זלמן לייב אשר בכה בדמעות שלישי ואמר רשב"ג אומר כל שלא אמר ג' דברים הללו לא יצא ידי חובתו, ואלו הן פסח מצה ומרור, ע"כ גם אנו צריכין לומר עליו ג' דברים הללו, פס"ח, אבי הק' ה' פה-סח בתורה ועבודה כל היום וכל הלילה, מצ"ה, מצה זו שאנו אוכלים על שום מה על שלא הספיק בציקם להחמיין, היינו שנשארו כולנו באמצע העבודה בלי השלמה ובלי גמר, ולכן "מרור" לכולנו, ולאחמ"כ הספידו רביה"ק זי"ע בבכי תמרורים ואחריו הספידוהו גדולי הדור ומפני קדושת השבת הפסיקו באמצע והמשיכו ביום ראשון.

על כס הרבנות

עוד קודם הלוי נמנו וגמרו החסידים למנות אותו למלא מקום אביו על אף גילו הצעיר שהי' אז בחור כבן י"ד שנים, ותיכף אחרי הלוי נכנס אליו הגה"ק ר' שאול בראך מקאשוי זצ"ל עם פיתקא בידו, והתחיל ר' זלמן לייב לבכות ואמר: "וואס וויל דער קאשויער רב פון מיר, קען איך דען זיין רב און פירן די עדה הקדושה וואס דער טאטע האט געפיהרט", וכה בכה בדמעות שלישי, ואמר לו הגה"ק מקאשוי שיעשה זאת לכבוד אבותיו, גם אמו פקדה עליו לקחתו ואמרה לו שאם צדיקים גדולי הדור מצווין כן הרי מצוה לשמוע דברי חכמים, וכשמעו זאת לא סירב עוד וקיבל הפיתקא, וכן נתן לו הגה"ק ר' אברהם שלום האלבערשטאם מסטראפקוב זצ"ל וקראו והאציל את ברכתו, ואחר כך נכנסו אצלו למעלה ממאה רבנים עם פתקאות, וככה נתמנה לרב ואב"ד דק"ק סיגעט.

על שבת הראשונה נשארו שם כמה מגדולי הדור כי הלוי הסתיימה בערש"ק אחרי חצות, ובלייל שב"ק ערך את שולחנו בביהמ"ד הגדול כשלצידו ישב דודו מרן רביה"ק בהיותו אב"ד קראלי, ובצידו השני ישב הגה"ק מקאשוי זצ"ל, וכן הי' שם הגה"ק מסטראפקוב זצ"ל, והגה"ק ר' שלמה זלמן עהערנרייך זצ"ל אב"ד שימלוי, ועוד.

במוצאי שב"ק הלך הגה"ק משימלוי לקבל חתימות מאנשי העיר שמקבלים אותו בלב שלם מחמת שהי' קצת

מערערים, וביום המחרת בעת שהמשיכו ההספדים (שלא נגמרו מערב שבת מפני כבוד השבת), נשא הגה"ק משימלוי עוד הפעם את הספידו ואמר אז בתוך דבריו "והחוט המשולש לא במהרה ינתק" שרומז על העיר סיגעט שבמקום זה שימשו ברבנות הייטב לב והקדויו"ט והעצי חיים, והמה עשו "חוט המשולש", וא"כ "לא במהרה" פי' לא בגלל שצריכים אב"ד במהרה, "ינתק" שח"ו ינתק החוט המשולש, ואז פנה אל אותן שלא רצו לקבלו ואמר: "מיין זיידע דער קול אר"י האט געזאגט, אז דער צורה פון דעם יטב לב איז געווען ממש כצורת קדשו פון דעם הייליגן ישמח משה, איך בין מעיד אז די צורה פון דעם נייעם רב דער בחור זלמן לייב איז ממש ווי דער צורה פון דעם הייליגן יטב לב זי"ע", ודבריו עשתה רושם גדול ועוד באותו יום החליטו ראשי הקהילה לקבלו עליהם בכל משרת הרבנות וסעיפיה ושגרו אליו כתב הרבנות.

ואגב ראוי לציין שבהקדמת "עצי חיים" כתבו שם חתניו זי"ל: "ונאמר בזה תודה וברכה לאנשי עיר סיגעט עיר יקירא אשר קיבלו עליהם באהבה כאיש אחד בלב אחד את כבוד גיסינו הבן יקר בחור כארזים חריף ובקי כש"ת מו"ה יקותיאל יהודה טייטלבוים שליט"א

איש
בל
יעדר

זונטאג!

רבי
מאיר
בעל
הנש
דינער

זונטאג נשא
הילמאן פלאזא

תושבי
בארא פארק

תאנא וצא

רבי
מאיר
בעל
הנפש
דינער

זונטאג נשא
הילמאן פלאזא

מטאשנאד זצ"ל, ועוד, וכל אחד הרגישו בשמחה זו כשמחתם, עד כדי כך שבכל מהלך הדרך על מסילות הברזל היו מרקדין ומטפחין ברינה ובצהלה, גם המחנות אבי הכלה מרן רביה"ק זי"ע הי' בחוותא דרבה ותלה תקוות גדולות בזיווג זו באמרו כי סימנא מילתא הוא שהחתן נקרא ע"ש זקינו מרן הייטב לב והכלה נקרא ע"ש הרבנית הצדיקת מחברתו הטהורה של הייטל"ל זי"ע.

מצד החתן הי' השושבינין זקינו מרן הרה"ק ר' שלום אליעזר מראצפערט, ובסידור קידושין כיבדו את הגה"צ ר' חיים מאיר יחיאל מריינשוו זי"ע חתנו של הקדושי"ט, ובשבע ברכות נתכבדו הגה"ק ר' שלום אליעזר מראצפערט זי"ע, והרבנים הגדולים האורחים, פניו הק' של רביה"ק האירו משמחה של קדושה בחתונה זו, וביותר בשעה שרקד לפני הכלה בריקודי מצוה בלבת אש שראו כלם שעבודת הקודש עליו ברקידה זו ורקד זמן ארוך, וכל העם הנמצאים בעזרה מזמרין ורוקדין, וניעו אמות הסיפים מקול מצהלות חתנים מחופתם, גם הגה"ק מנאסויד זי"ע הי' בשמחה עלאה,

למלאות מקום אבותינו הקדושים זצלה"ה זכותם יגן עליהם ועל זרעם שיתברכו ממעון הברכות וישולם פעלם ומשכורתם שלימה עדי יבוא שילה וישוב שופטינו כבראשונה בב"א". מטעם היותו צעיר לימים מינו גם בי"ד מיוחד שיעזרו להרב הצעיר להנהיג את העיר, וכראב"ד שימש הגה"צ ר' שלמה דוב הלוי העלער זצ"ל, וכחברי הביד"צ שימשו הגה"צ ר' מאיר דוד טאבאק זצ"ל, והגה"צ ר' יקותיאל יודא גראס זצ"ל אב"ד בערבשט שהי' מנכדי מרן הייטב לב זי"ע והוא גם הנהיג את הישיבה.

אחרי השבעה אמר את ה"איינצוגס דרשה", אשר הפליא את כל שומעיו, ולימים כששאלוהו איך היה לו העוז והגבורה לשאת את דרשתו, סיפר שבלילה ההוא בכה מאוד ואמר שלא היה מורגל מעולם לומר דרשה ברבים, ובא אליו אביו בחלום הלילה ושאל לו למה הוא בוכה, ענה לו שהוא מפחד מהדרשה שהוא צריך לומר למחר, אמר לו אביו הק': "קינד מיינע האב נישט קיין מורא איך וועל דיר אויסלערנען ווי אזוי מען דארף צו זאגן", וסיים: "זייט דעמאלט'ס זאג איך און איך זאג, און איך שפיר נישט אז איך זאג", שלא היה לו אימתא דציבורא בשעת הדרשות.

עת דודי"ם - חתנא דבי נשיאה

בעת ההוא גם נתארס עם הרבנית הצדקנית מרת רחל בת דודו מרן רביה"ק זי"ע, ובאמת עוד בחיים חיותו של העצי חיים כבר נדברו בדבר קשר זה והעצ"ח שלח פעם את הרה"ח ר' בן ציון שו"ב מסטרימבא ז"ל לאורשויוא לרביה"ק זי"ע לעסוק בענין השידוך, וכמו כן בעת שהי' רביה"ק בסיגעט על יומא דהילולא של מרן הייטל"ל בשנת תרפ"ה בעיר סיגעט, שלח אז העצי חיים אל רביה"ק את שני בניו ר' זלמן לייב ורבינו שליט"א לתהות על קנקנם, ואז החליטו ביניהם להשתדך, אבל מה יצא הדבר שלא יצא הדבר מכח אל הפועל עד אחר פטירת העצ"ח, ובשעת הלוי הכריז רביה"ק שר' זלמן לייב נעשה חתן אצלו עם בתו מרת רחל ע"ה, ומיד אחר הלוי הלך לבית אחיו העצ"ח לאחל לגיסתו הרבנית ברכת מזל טוב ואמר לה: מזל טוב, מזל טוב, זלמן לייבעל'ע איז געווארן רב, רחל איז געווארן רעביצין".

ביום ד' פ' וישלח ט"ז כסלו שנת תר"צ התקיימה החתונה ברוב פאר והדר בעיר קראלי ששם כיהן אז מרן רביה"ק, על הזמנת החתונה כתב רביה"ק בזה"ל: הבחור החתן החשוב הרב הגדול המפורסם כקש"ת מו"ה יקותיאל יודא נ"י, אב"ד דק"ק סיגעט יע"א, ממלא מקום אביו כבוד אחי הגדול הרב הגאון מו"ה חיים צבי זצלה"ה.

גם זקינו הגה"ק ר' שלום אליעזר האלבערשטאם מראצפערט זי"ע שלח הזמנות מיוחדות להזמין את הרבנים והאורחים להשתתף בשמחה גדולה זו, החתונה היתה גדולה במיוחד, גבולות המדינה הי' פתוחות ומכל קצוות המדינה תאו ואתכנשו חסידים ואנשי מעשה ועליהם רבנים גדולים ומפורסמים הגה"ק מנאסאד זצ"ל, הגה"צ מלאפאש זצ"ל, הגה"צ מנירבאטור זצ"ל, הגה"צ מסעקעלהיד זצ"ל, הגה"צ

צדקת
רבי מאיר
בעל הנס

אני
ע"ש
פאר
אני
ע"ש

רבי
מאיר
בעל
הנס
דינער

זונטאג נשא
הילמאן פלאזא

מענגעלע ימ"ש, ר' זלמן לייב היה אז צעיר לימים כבן ל"ב שנים, ולכן לא היה מקום לחשוב שישלחו אותו לצד ימין ששמה נשלחו אלו שנלכו לעבודה, ולא לצד שמאל שנגזר עליהם ל"ע לעלות תיכף על המוקד, אמנם כאשר הגיע לפני הרשע שוחח אתו מילים ספורות, וכפי הנראה ביקש ממנו שישלח אותו לצד שמאל כיון שראה שם את הראב"ד הגאון ר' שלמה העללער זצ"ל וכל חשובי ונכבדי וזקני קהילתו, והרשע ברוב רשעתו הסכים לבקשתו ושלחו לצד שמאל, אף ברגעיו האחרונים עלי אדמות התעללו בו הרשעים ימ"ש, ואף אמרו לו: חבל על צורה מפוארה כמותך שהולך לישורף וכשהוציאו אותו להריגה ל"ע בתאי הגאז היה זה באשמורת הבוקר של יום ה' בחוקותי מ' למב"כ כ"ה אייר שנת תש"ד לפ"ק, ויחד עם נכבדי עדתו ומחברתו הרבנית גיטל יהודית ובנם חיים צבי ובתם רחל עלו על המוקד על מזבח קידוש ה'.

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

ובשעות לפנות בוקר רקד ריקודי מצוה עם הכלה זמן ארוך לערך חצי שעה בדביקות נפלאה, ואח"כ רקדו ביחד רביה"ק והגה"ק מנאסויד זי"ע זמן רב, אולם באמצע רקידת הרב מנאסויד נכבו פתאום המאורות ונעשה חושך ורבים נזדעזו מזה, כאילו שזה רמז על צרה שלא תבא, ואחר זמן כאשר נפטרה הכלה נזכרו החסידים ממאורע זה.

גם סעודות השבע ברכות עברו בגילה ורינה ורבנים מערי המדינה באו לחלוק כבוד לרביה"ק ולכבודו של החתן האב"ד סיגעט, לשבת שבע ברכות הגיעו עוד חסידים וסעודת ליל שב"ק ערכו כל הרבנים ששהו בקראלי לרגל השמחה את סעודתם בפני עצמם, וגם החתן ערך את שולחנו בקרב תלמידיו וחסידיו, ואח"כ נתאספו כולם לשולחנו הטחור של רביה"ק זי"ע.

אבר"ך כמשמעו וכמדרשו

אחרי החתונה נשאר ר' זלמן לייב סמוך על שולחן חותנו רביה"ק זי"ע בעיר קראלי, ובחודש אייר נסע בחזרה לעיר סיגעט לקבל עליו את עול הרבנות בפועל, ונערכה בעיר סיגעט קבלת פנים גדולה לכבודו וגם רביה"ק נסע אתו עמו לפאר את מסיבת הקבלת פנים, ור' זלמן לייב נשא אז דרשה נפלאה בביהכ"נ הגדול בעיר, מתקופה זו נשאר התשובה הידועה שכתב רביה"ק אל חתנו בענין הרכבת אילנות, וכתב לו: כבוד חתני יקירי הרב הגאון הצדיק... והיא לו נדפסה בשו"ת דברי יואל.

אבל לדאבונינו ולדאבון לב כל בית ישראל לא ארכו ימי השמחה, ובשנה שאחרי החתונה ביום ר"ח ניסן שנת תרצ"א לפ"ק נפטרה ל"ע הרבנית הצדיקת מרת רחל ע"ה, והוטמנה בבית החיים בסיגעט באוהל של רבותינו הק' עצי התמרים זללה"ה.

בחודש אלול שנת תרצ"ג לפ"ק נשא ר' זלמן לייב בזיוו"ש את הרבנית הצדיקת מרת גיטל יהודית ע"ה בת דודו הגה"צ ר' משולם זושא יצחק האלבערשטאם ז"ל בן זקינו הרה"ק ר' שלום אליעזר האלבערשטאם מראצפערט זי"ע, הרבנית הצדקנית עמדה לימין בעלה הגדול ועזרה לו בניהול עניני העיר, ובפרט ידוע עזרתה בעת שהתחילו הצרות במדינת אונגארין ור' זלמן לייב עסק אז רבות בהצלת נפשות עמדה היא לימין בעלה בעזר וסיוע רב, בנס הראשון נולד להם רק אחרי עבור חמש שנים מהחתונה ויקרא שמו בישראל חיים צבי ע"ש אביו הק' העצי חיים זי"ע, ואחר עבור עוד שלש שנים נולדה להם בת ויקרא שמה בישראל רחל ע"ש אמה של הרבנית מרת רחל ע"ה.

על קידוש השם

בשנת תש"ד כאשר הובלו כל עיר סיגעט לאוישוויץ ובראשם רבם הנערץ והנקדש, וסיפר עד ראיה כדלהלן: כאר ירדנו מהקרונות פקדו עלינו ללכת איזה מרחק, וככה הלכנו ונדחפנו בין ההולכים, וטרם תפסנו מה קרה עמנו, הנה מצאנו את עצמינו עומדים בשורה לפני הרשע העריץ המלאך המות

קומענדיגן

זונטאג

א' נשא

הילמאן פלאזא

דבר בעתו

לקט אמרי קודש מפי צדיקו וקדושי עליון,
בגודל קדושת הימים הבעל"ט וסגולתו

ימי הספירה (ה)

והוא הדבר בכל מי שרואה בעצמו שאין לו שום יחוס רק מה שלפניו ושלאחריו, זה עצמו הוא יחוסו.

(נר ישראל)

גם בחודש הזה כיון שקרבו לפני הר סיני נתגלה ג"כ שיוכלו לקרב את עצמם להקב"ה ולקבל התורה ולקרב עצמן לפני הר סיני, סיני מלשון שנאה שישנא לכל דבר רע כמו שאמרו חז"ל סיני שבו ירדה שנאה לעובדי כוכבים ומזלות רצונם לומר למעשה עובדי כוכבים ומזלות ולזה צריך כל אדם כשבא ר"ח סיון עד חג השבועות לקרות באותו עסק התורה ולהמשיך לו זה הקדושה שנתגלה ביום זה וזהו שפי' רש"י שיהיו דברי תורה חדשים כאילו היום נתנם דהיינו שבאמת נתגלה כל דבר בעתו.

(עבודת ישראל)

ויאמר משה וכו' היו נכונים לשלשת ימים ומה היו עושין באותן הימים היו מתפללין להשם יתברך והאר עינינו בתורתך ודבק לבנו במצותיך.

(בארת המים)

חודש סיון הוא כנגד אוון שמאלי ענינו ע"פ מאמר העולם כאשר שומעים ושוכחים שנכנס באוון ימין ויוצא באוון שמאל אבל בסיון שהוא קבלת התורה צריך להיות שגם אוון שמאל ישמע ולא יצא מראש כלל.

(תורת אבות)

בר"ח סיון דיבר הרבה מהכנות לשבועות שיש כמה אנשים שנכשלים בזה שמחפשים קודם להשיג חיות ואור כשרואים שאין זאת עמם נופלים ומעורבים בלבם אבל באמת צריך לעמוק בעבודת וזאת יבא ממילא.

(בית אהרן)

וקדשתם היום ומחר כי א"א לזכות לתורה רק ע"י פרישות מתאוה וקנאה ותחרות וכל מדות מגונות.

(זרע קודש)

וקדשתם היום ומחר. אתפשטותא דמשה בכל דרא וז"פ וקדשתם היום ומחר דיש מחר שהוא לאח"ז דהיינו שיקדשם בכל עת בהגיע ימים הקדושים הללו של מתן תורה ילך משה לעולם העליון לקדש את ישראל.

(חסד לאברהם)

ונמצא שיכול האדם להרגיש בכל יום ויום קדושת כל המועדים, ולא כמו ההמון עם שבר"ה כולם ועומדים לפניו ית' בתפלה ותחנונים ושבים בתשובה ומפשפשים במעשיהם על עיי"ת, ובפרט ביו"כ ואח"כ המה שבים לקדמותם, וכמו"כ בחג השבועות המה מקבלים את התורה ואח"כ המה חוזרים לקדמותם, ולא עשה הקבלה זו רושם בלבם על כל ימי השנה אך עיקר קבלת התורה צריך להיות באופן זה שיקבל האדם האור הרוחניות שבתורה"ק ושיטעום וירגיש העריבות נעימות ידידות התורה"ק שעל שם כוונה זו סופרין ספיה"ע מפסח עד עצרת שהיא הכנה על קבלת התורה בכדי שיספר ויזכר ויטהר האדם א"ע אז מכל הזוהמות והטומאות בכי שיהיה כלי מוכן לקבל האור הרוחניות שבתורה ושירגיש עריבות ומתיקות אורה בכל ימות השנה, ושיבוא בכל פעם להשיג אורות חדשים בהתורה"ק.

(מגן אברהם)

פ"א אמר היהודי הק' מפשיסחא, שכל הבראים מוכרחים לספור בימי הספירה בלשוניהם מספר הימים אף עכו"ם, והיה לפלא בעיני שומעיו ולקחו במבחן גוי א' לביתו והיה עמו כל מעל"ע לשמוע כל מה שידבר וסיפר להם מעשה שיהי לו עם בהמה שמכר בעד סכום דוקטין וסכום הזהובים ושמעו מהגוי הזה מספר מהספירה.

(צבי לצדיק)

הרה"ק מרוזין זי"ע אמר פעם בטעם הדבר שיום ב' בחודש סיון נקרא בשם יום המיוחס הלא ביום זה לא אירע שום דבר, רק משל למה הדבר דומה למלך שהזמין אליו ארבעה מטובי הציירים ומסר להם תפקיד לצייר את קירות ארמונו, האומנים חילקו את העבודה ביניהם שכל אחד יצייר קיר אחד בכל חדר, הם עשו את המלאכה כמיטב כשרונם, חוץ מאחד שלא עשה מאומה, ורק ישב וחישב חשבונות ומדד מדידות, ולא הבינו חבריו פשר הדבר, עם תום העבודה, בא זה והביא מראות יקרות, וחיפה בהם את הקיר הרביעי, והשתקפו בו כל הציורים של שאר הקירות בהתמזגות נפלאה, ואמנם הקיר הזה היתה היפה ביותר, כמו"כ – סיים הרה"ק מרוזין – דווקא משום שאין היום הזה מיוחס לעצמו בשום חשיבות מיוחדת, וכל יחוסו הוא מיום שלפניו (ראש חודש) ומיום שלאחריו (שלשת ימי הגבלה) משום כך לו יקרא מיוחס והיא כדוגמת המראות שהשתקפו בו כל הציורים אע"פ שלא הי' בידו שום יחוס עצמו, כן ביום המיוחס אוגר בתוכו את כל הסגולות שלפניו ושלאחריו

בענין גדלותו ודבקותו בתורה הק' של מרן רביה"ק בעל ברך משה זי"ע

מש"ה קיבל תורה

- ה -

וזאת התורה אשר שם מש"ה

הקדושים. אבל היתה אצלו תנאי קודם למעשה, שאך ורק חי דושים שהיו מכוונים לאמיתה של תורה הן המה היו מנת חלקו. הפלפלים שהיו בנויים גג על גג, ולא היו מזסדים על אדני הפשט האמיתי, לא אהב ולא חיבבם בלשון המעטה. כל חי דושויו היו ישרים ובנויים על יסודות חזקים ומעולם לא זז מנקודת האמת.

משניות וברטנורא בתחילת לימוד פרק גמרא

ומספר הרה"ח ר' שמואל הכהן פריעדמאן שליט"א משב"ק. שמרן ז"ל ה' מכבדו הרבה פעמים להתחיל ללמוד, אבל אחרי כמה רגעים אמר לו: "וואו לויפסטו אזוי?". ואמר לו: "האסט אפגעלערנט זעקס זבן שורות גמ' אן רש", מ'קען דאך תיכף לערנען רש", וועסטו גראד וויסן דעם ריכטיגן פשט, וואס דארף מען אנהייבן מיט אייגענע פשטים? מ'קאן גלייך גיין צום אמת'דיגן פשט דורך רש"י".

אפילו כשלמד מסכתא כמה וכמה פעמים, ה' תמיד אצבעו אחת בגמרא ואצבע אחת ברש"י, ואחרי לימודו את דברי רש"י ה' חוזר על הגמרא בבחיורות ומתיקות. ומספרים מקורביו של מרן ז"ל שבעת לימודו עם נכדיו שליט"א ה' אמר להם בלה"ק: "הש"ת האט געגעבן פאר א מענטש צוויי פינגערס צו טיטלען, איינס האלט מען אין די גמרא און איינס אויף די רש"י".

עד מספר לנו הרב החסיד ר' שמואל הכהן פריעדמאן שליט"א על מהלך הלימוד של מרן ז"ל. כשהתחילו פרק חדש או מסכתא, למד רבינו מקודם המשנה עם ברטנורא כשהוא מביא את הפשט הנחוצ על פי מסקנת הגמרא, ועל ידי זה נתבהר כל השקלא וטריא בגמרא. ורק לאחר מכן היה לוקח הגמרא בידי, וישב ללמוד את שיעורו.

יגיעה עצומה זו בכל גמרא, רש"י ותוס', השעות ע"ג

"איך האב נאכנישט געזעהן קיין גרינגע גמרא..."

בשיחה עם התלמידים, חברותות ומקורבים של מרן ז"ל, כולם פה אחד מעידים ויגידון שבעת ישבם ללמוד עם רבינו ידעו מראש כל, שא"א ה' לרמות את עצמו רק היו צריכין לברר כל דבר כשמלה בחרה.

אצל רבינו לא ה' קיים מושג כזה של "אפלערנען א שטיקל גמרא". הרה"ג ר' מאיר צוויבעל שליט"א ר"מ בישיבת נייטרא ממקורביו הנאמנים של מרן ז"ל מספר, שבהיותו חתן לפני נישואיו נכנס פעם אל הקודש פנימה ובתוך הדברים אמר לרבינו כי לפעמים יש גמרא יותר קשה ולפעמים יותר קל, נענה רבינו בלה"ק: "איך האב נאכנישט געזעהן קיין גרינגע גמרא..."

ואמנם רבינו עמד על כך בכל חומר, אף פעם לא ה' אצלו מושג של ללמד, כל מלה בגמרא רש"י ותוס' ה' ככולי עלמי שווא.

רבינו ה' יושב אצל השולחן עם הגמרא, בדחילו ורחימו, בסבלנות ובישוב הדעת, על אף טרדותיו המרובים בנשאו את משא העם על כתפיו, מכל זה ה' שזכח כשהתיישב ללמוד שיעוריו הקבועים בתורה הק'.

מנעוריו התרגל מרן ז"ל ללמוד בעיון. וה' דייקן ועמקן נפלא. כל דבר שלמד חזר עליו כמה וכמה פעמים ולא זז ממנה עד שה' אצלו בחר כשמלה.

בנעוריו עוד בהיותו תחת כנפי אביו מרן רביה"ק בעל עצי חיים ז"ל, ובלמדו אצל מלמדיו בתלמוד תורה, למד לעיין בדברי חכמינו ז"ל. היה לו חוש מיוחד ללמוד כל ענין על בורי, וה' לומד ישר. אף פעם לא רימה את עצמו, והעמיק במחשבתו בכל דבר ללבנו ולבררו לאמיתה של תורה.

על אף שמרן ז"ל ה' גם חריף ומפלפל, למד וחיידש רעיונות עמוקים בעסק התורה, ואהב את עסק הפלפול שמחדד המח להגיע לאמיתה של תורה על דרך אבותיו

על אף התנגדותו הנמרצת של רבי לייביש. רבינו קרא אליו באמרו, מצוה הבאה לדרך אל תחמיצנה, ואם יש לי הזדמנות לשמש יהודי, חצה אני לקיימה בעצמי. אחר כך כשהתיישבו ללמוד לא היה יכול רבינו להירגע, באמרו: אם לא הייתי שואל אותך היית לומד בלי פת שחרית, הלא צריך ישוב הדעת בעת הלימוד?!"

ואין לנו "שיר" רק התורה הזאת

אלו אשר זכו לשמוע מאחורי הפרגוד את לימודו בקודש של מן רבינו הק' ז"ל בשעה שישב עם הגמרא לפניו, עמדו והשתוממו לשמע אזניהם, מגדל המתיקות אשר נשערה על כל סביביו, כאשר תמיד בעת למדו הגמרא והמפרשים ה' מפזם לעצמו ניגון מיוחד במתיקות נוראה. וכבחור צעיר לימים פיזם לעצמו ניגוני הגמרא וה' נראה אז עליו שאינו נושא שום משא על שכמו, חוץ מלהבין הדף גמרא שהוא אוזן בה עכשיו. רבינו ה' יושב שעות ארוכות ומפזם לעצמו עם הגמרא ניגון, בחיות דקדושה עד שמשך אותו באש להבה אש התורה את כל הסובבים אותו.

פעם בעת שיחתו עם אחד מתלמידי הישיבה פירש בדרך צחות מה שאנו אומרים בסליחות "ואין לנו שיר רק התורה הזאת", על פי דברי הגמרא בסוף מסכת מגילה הקורא בלא זמרה עליו הכתוב אומר וכו', ואם אנו מזה שהלימוד צריך להיות בזמרה וזה אפ"ל ואין לנו "שיר", רק התורה הזאת, לא נשאר לנו ניגון בחרינו אלה רק התורה הזאת...

וכאשר נגענו מהשפעתו על סובביו בעת ישובו על התורה ועל העבודה, כאן המקום להביא מה שספר הרה"ח ר' לפא פישער הי"ו תלמידו של מן ז"ל בעיר זענטא, שבאחד מלילי ששי נכנסו הוא וכמה מחבריו אל הקודש פנימה בשעה מאוחרת בלילה. ומה נשתוממו לראות את רבינו עומד אצל השולחן עם גמרא גדולה בידי ורגליו בתוך כלי מלא מים ולמד בקול רם בהתמדה גחלה שעשה אז עליהם חושם גחל ונשאר מאז רישומא דקדושה על כל התלמידים.

ואמנם בהזכרנו "ואין לנו שיר רק התורה הזאת" כאן המקום לציין מה שספר מן ז"ל להגאון הישיש רבי חיים ישעי' קעניג שליט"א אב"ד יאקע, שבהיותו בזמנים הקשים תחת הצור הנאצי ימ"ש, ה' פעם איזה תקופה שנתנו לו לעמוד ולחיות עציץ ביחד עם הגה"צ רבי שלמה קעניג ז"ל אב"ד יאקע. וזה לקח להם שעות ארוכות. וחזר אז רבינו עמו על כל מסכת ביצה בע"פ.

שעות שהתמסר לזה, ימיו ולילותיו שהיו מוקדשים ללימוד התורה, כל זה הביאו שכל רז לא היה אגס ל'. פסק החר הגאון הגחל רבי שמואל הלוי וואזנער שליט"א גאב"ד זכרון מאיר בני ברק ובעל שבט הלוי, מספר בהתפעלות איך שפעם כשהי' אצל מן ז"ל ובאמצע שיחתם הזכיר לפני רבינו איזה רש"י במס' זבחים, מד ענה ואמר לו רבינו הלא רש"י מביא שם 'אי נמי שמשם משמע...' , אז ראה שכל רז לא אגס ל'.

כ"ח התורה - כ"ח פעמים על תוס' אחת

הרה"ג ר' ארי' ליביש דייטש שליט"א ר"מ בישיבה קטנה קרית יואל, שזכה ללמוד בחברותא עם מן ז"ל רבות בשנים. מספר לנו. שלא ה' כזה דבר שלא הבינו איזה גמרא ולמדו הלאה, אלא היו מתחילים הכל מחדש עד שהבינו הדבר על בריה.

ר' ליביש שליט"א מספר שהוא זוכר איך שבאיזה תוס' ארוכה במסכת בבא קמא חזר רבינו על התוס' עשרים ושמונה פעמים, מכיוון שלא הבין בבהירות מה רצה התוס' בזה, וכל פעם שנתקע באמצע ואפילו כאשר כבר אחז בשולי סוף התוס' ה' מתחיל התוס' מחדש באמרו: "אויב אנקערט עס האט מען נישט ארויס דעם שורש". וכך חזרו על התוס' במשך כמה ימים עד שבפעם הכ"ח נתבהר לו הענין ואמר שאפשר כבר ללמוד הלאה.

הרה"ג ר' מאיר צוויבעל שליט"א מציין, שכמעט ולא ה' כזה מציאות שרבינו ידבר מאיזה גמרא ולא יזכיר באיזה דף זה. בכל פעם שהי' מדבר מאיזה גמרא רש"י או תוס' ה' מציין איה מקום כבודה.

"מ'דארף האבן א רואיגן קאפ צום לערנען"

רבי ארי' ליביש שליט"א מוסיף שרבינו השיג וועמד על זה תמיד, שבעת שהתיישבו ללמוד השיעור הקבוע שיהיה בישוב הדעת, ואם ה' זה כבר אחרי התפילה ה' רבינו תמיד שואל אותו אם כבר טעם משהו, מפני שצריכים ישוב הדעת ללימוד התורה.

פעם ה' זה ביום ו' ערש"ק בקרית יואל בעת שרבינו קראו פתאום במקור ובקשו שמד אחרי התפלה יבוא ללמוד אותו. כשהגיע אל רבינו, שאלו רבינו מד אם כבר אכל פת שחרית, וכשענהו שרק עכשיו גמר להתפלל, צוהו רבינו להכנס למטבח ולטול ידיו לפת שחרית, ובענוות קדשו עמד עליו לשמשו שלא יחסר המזג, וזאת

רבינו לר' לפא: "מן השמים נסתבב שאמצא גמרא יבמות, מכיוון שאיך שהמצב נראה, יהיה אחרי המלחמה, הרבה שאלות בעגונות, ויצטרפו לברר ענינים אלו הלכה למעשה..."

"א רב אין אונגארן איז אויפגעוואקסן דורך לערנען גפ"ת בעיון"

ואם כבר הזכרנו דרך לימודו של רבינו לאברם הסלל, כאן המקום להביא שבעת שרבינו יסד את הסלל ב"ומסב"ג. ומינה לראש הסלל תלמדו הנאמן הרה"ג ר' נפתלי הירצקא צוויבעל שליט"א מסר לו כמה הדרכות ודרש ממנו שיעקר הלימוד יהי בגפ"ת.

כשר' נפתלי הירצקא שליט"א אמר לרבינו שהאברם חוצים יותר ללמוד שו"ע כדי שיוכלו להשתלם בהוראה, נענה לו רבינו בלה"ק: "א רב אין אונגארן איז אויפגעוואקסן דורך לערנען גפ"ת בעיון".

בדרך אגב מוסיף ר' נפתלי שליט"א שרבינו אמר לו פעם ש"העולם הבא מסכתא שלי היא מסכת קדושין".

מון ז"ל ה' אומר תמיד משמו של אבי מון רביה"ק בעל עצי חיים ז"ל שאמר לבניו בעת בחנו אותם גפ"ת: "אינעווייניג אין די גמרא דארפט איר וויסן און קענען גאנץ ש"ס, אבער אלע סוגיות פון די גמרא מיטן פשט און עמקות דארפט איר וויסן און קענען אויסנווייניג".

האברך החשוב הרה"ג ר' יחיאל דב שאהן הי"ו ממקורבי הנאמנים של מון ז"ל מוסיף ששאל פעם למון ז"ל באיזה מספרי חסידות יקבע ללמוד, ציין לו רבינו כמה מספרי חסידות. אבל הוסיף לומר לו שימות החול צריך ללמוד בעיקר גפ"ת.

מענין לענין מוסיף הרה"ג ר' מאיר צוויבעל שליט"א ר"מ בישיבת נייטרא, שרבינו אמר לו פעם, שבחור שרוצה להתלמד לכתוב חידושי תורה יקח כל לילה דף ועט ויכתוב לעצמו קצת גמרא ותוס', וכך ילמד איך כותבים קושיא ותיחין.

עם הגמרא בידיו

סיפר הגאון הצדיק חו"פ רבי רפאל בלום ז"ל אב"ד קאשוו, שבימי בחורותו נסע פעם לצאנז ליזמא דהילולא של מון קודש הקדשים בעל דברי חיים ז"ל, ובהכנסו לבית המדרש ראה שם בחור עומד אצל ארון הספרים עם גמרא בידיו ולומד עם התמדה עצומה, וזה עשה עליו חושם כביר, ורצה מאוד לדע מיהו הבחור הלז.

כשרבינו סיפר זאת עמד אז שם איזה בחור צעיר ושאל, איך היו יסלים ללמוד בשעת חיתוך העצים? רבינו שבחוב ענותנותו התייחס אל כל אחד בחשיבות, ענה ואמר לו: "למה אתה לא מבין?! ורבינו עשה בידיו הק' איזה תנועה אין שחותכים עצים והמשיך: "כך! ביצה שנולדה ביום טוב בית שמאי אומרים תאכל ובית הלל אומרים לא תאכל..."

ובדרך אגב, רבינו היה אומר שבהיותו במחנה ההשמדה היה לומד עם "שלמה המלך".... וכונתו היה על הגה"צ רבי שלמה קעניג ז"ל.

"א יונגערמאן אין כולל דארף אויך לערנען גפ"ת"

ומספר לנו האברך החשוב הר"ר חזקוני בר"מ עקשטיין הי"ו ששאל פעם למון ז"ל איך יסדר את סדר לימודו ושיעוריו בכולל, וקיבל אז דרך הלימוד וסדר מפורט מפי הקודש ממה שיכולים לראות מהלך הלימוד לאברך היושב בני עמדי דגירסא.

רבינו ענהו: "מען דארף אויך לערנען גמרא תוספות, זייער וויכטיג". כשר' דוד אמר לרבינו שקשה לו ללמוד גמרא תוס' כי בסלל לומדים מקצועות קשות בשו"ע, ענה לו רבינו: "גמרא רש"י איז אויך גוט, מ'בליקט שוין אביסל אין די זייטן, דער טאג איז דאך גענוג לאנג, דארף מען איינטיילן דעם טאג, למשל פאך דאווענען לערנען גמרא..."

ר' דוד הי"ו ממשיך שרבינו אמר לו: "אי אפשר לגחל לתלמד חכם ביום אחד, רק לאט לאט ובסבלנות, לא לחץ, לא ללמוד מהר, ללמוד במתינות, בחשק, כשלומדים רש"י לומדים את זה בניגון, לא לחץ, צריך להבין מה שרש"י אומר..."

וכאן המקום להביא מה שה' מספר הגה"ח רבי לפא שווארץ ז"ל מנהל מסדותינו הק' פעיה"ק ירושלים תובב"א, על הזמנים הקשים כשהיה יחד עם רבינו במחנות ההסגר בימי הר"ס עולם כשרבינו ה' מקדיש כל רגע פנוי ללמוד התורה, ולחדש חידושי תורה.

רבינו בעצמו סיפר פעם איך שהוא זוכר שעל אם הדרך חזר אז על פרק אלו מציאות ממסכת בבא מציעא. ה' ר' לפא מספר, שרבינו ה' לו תמיד בכיסו כמה דפים תלושים ממסכת יבמות שמצא שם במחנה ממה שהשאירו כמה יהודים מפלך שהיו שם לפניהם, ועם זה החיה את נפשו הצמאה לדבר ה' ולתורתו הק'. ופעם אמר

שיהי' לו בצד גמרא

גם בלימוד שולחן ערוך הי' לו סדר לימוד מיוחד, ולא הי' כזה דבר שיתחיל ללמוד שו"ע לפני שלמד הענין על בריה בסוגיות הגמרא.

הר"ר חזקוני בר"מ עקשטיין הי"ו מביא עוד במכתב הנ"ל. שרבינו אמר לו אז על לימוד שו"ע, שמתחילים מטור ב"י, ויהי' לו בצד גמרא, ולעיין כל דבר בגמרא.

במכתב הנ"ל מתלמד הישיבה בקרית יואל מביא שרבינו אמר לו בענין לימוד שו"ע, קודם צריך שיהי' לכל אחד ידיעה בשו"ע, אשר ע"כ ילמד כל בחור או"ח חלק ב' או י"ד ח"א והעיקר להיות לו מחשבה ומטרה אחת דהיינו לזכור מה שהוא למד, וסדר הלימוד הוא כך, קודם ילמוד היטב פעם אחת את דברי המחבר ולידע מה אומר כאן המחבר, אח"כ ילמוד את דברי המגן אברהם והטרי זהב וזהב וזהב את תמצית דבריהם, והעיקר לא לשכוח את דברי המחצית השקל שכל זה אי אפשר לזוז, וכשגומרים סעיף אחד לא ילך לסעיף השני לפני שחזר על סעיף הראשון לפחות פעמים שקלא וטריא.

סדר לימוד השו"ע במחנה קעמפ סיגעט

הרה"ג ר' יוסף שלמה גליק שליט"א מירושלים מח"ס "פני שבת" שלמד אצל רבינו במחנה קעמפ סיגעט מספר שכשרבינו למד עם הבחורים שו"ע למד רבינו כל ענין בפני עצמו.

וכל סעיף שהי' גדול קצת הי' רבינו עוצר באמצע הסעיף, כגון בס"א א' בסעיף א' באור"ח, יתגבר כארי לעמוד בבוקר, למד על זה רבינו מד את דברי המגן אברהם, טרי זהב ומחצית השקל. אחרי שגמר את כל הנושאי כלים המשיך ללמוד את דברי הרמ"א ועל זה גם למד הנושאי כלים, וכך הבינו כל ענין על בוריה עש שהי' אצליהם כמונח בקופסא.

הלכות פסח באמצע הקיץ

בדרך אגב, סיפר הגאון ר' ארי' לייביש דייטש שליט"א. שהי' זה פעם בשב"ק אחה"צ כשרבינו לא נכנס לביהמ"ד לערוך שולחן הטהור בסעודה שלישית אלא נשאר בביתו. כשהבחין בו רבינו ביחד עם הרה"ג ר' נפתלי הירצקא צוויבל שליט"א קראם רבינו והוציא מהארון שו"ע או"ח הלכות פסח ולמד עמהם בטורי זהב בסימן הראשון בסוגיא של בעלי עמו לא ישלם (לא הי' אז לפני פסח אלא באמצע הקיץ) ורבינו נשא ונתן עמהם לערוך

כשהלך לברר עליו אמרו לו שזה משהלע בנו של הסיגעטער רב ז"ל, שבא ליזמא דהילולא עם זקינו הק' מראצפערט. ואמנם מראה קודש זו זוכרים רבים מאנשי שלומינו, איך שרבינו עד זקנה ושיבה החזיק בזה שהי' נעמד אצל הארון עם גמרא בידיו וככה עמד ולמד שעות ארוכות בהתמדה גדולה.

במטה עם הגמרא בידינו

זוכרים זאת כל אנשי שלמינו שלא הי' כזה דבר שיכנסו אל רבינו ז"ל ולא יאחז באמצע לימודו. בפרט אלו שזכו להיות קרובים אל הקודש, יודעים לספר מזמנים מיוחדים שרבינו למד במסירות נפש ממש.

מהתמדתו הנפלאה סיפר לנו הגה"צ ר' זלמן לייב מייזליש שליט"א מו"צ קיט"ל ב. פ. נכדו חביבו של מן ז"ל, שכשרבינו סבל מכאבים מגבו בשמן זמן הקיץ תשנ"ו, ובהיותו בקרית יואל במשך כל זמן הקיץ הי' שוכב במטה עם יסורים נוראים, עם גמרא גדולה בידינו, וככה הי' לומד שיעורי הישיבה שהי' למדם כסדר, ואז עסקו בישיבה במסכת בבא קמא, בסוגיות עמוקות שבש"ס, ועל אף שהיה אז כבר בשיבה טובה למעלה משמונים שנה הי' למד בחיות דקדושה כמו בחור צעיר לימים.

טור שולחן ערוך והלכה

ד' חלקי שו"ע עם הבאר היטב

עד בימי בחורותו בהיותו כבן ט"ו שנה, השלים את עצמו בהלכה והוראה והלך להבחין על שו"ע יור"ד אצל הרבנים גאוני החר"ל, אשר כתרו אותו בכתר הוראה "יורה דעת של תורה".

רבינו נבחן אז אצל הגאון רבי אשר זעליג גרינצווייג ז"ל אב"ד דאלהא בעמח"ס בית אשר, הגאון הגדול רבי שמעון גרינפעלד מסעמיהאלי המהרש"ג ז"ל, ובמיוחד זכה לקבל סמיכה נפלאה וכתב הורמנא מאת הגה"ק רבי שאל בראך ז"ל אב"ד קאשוי, שכתב עליו בהאי לישנא: "זה לי דור רביעי אשר אני זוכה לשאוב ממימיהם".

הרה"ג ר' נפתלי הירצקא צוויבעל שליט"א מספר שכששאל פעם למון ז"ל איך הרהיב עוז בנפשו בצעירותו לפסוק שאלות הלכה למעשה ולקבל על עצמו של הרבנות בק"ק זענטא.

ענהו מן ז"ל שבימי בחורותו כבר גמר ד' חלקי שולחן ערוך עם הבאר היטב, באופן שהי' לו ידיעה בחרה בכל השולחן ערוך.

השורש הוא לא המהרש"א, השורש הוא התוס'

ר' לייביש מוסיף: מטרתו ה' שאחרי הלמוד יבינו את כל הסוגיא על מורה ובבהירות. רבינו ה' תמיד אומר, שאם לא מבינים את התוס' סימן הוא שלא מבינים את הגמרא, אם לומדים מהרש"א ולא מבינים צריך לחזור על התוס', כי השורש הוא לא המהרש"א אלא השורש הוא התוס', ואם לא מבינים התוס' אזי השורש הוא הגמרא... וצריך להתחיל מחדש את דברי הגמרא.

רא"ש בני ישראל

סיפר הגאון רבי ישע כהן שליט"א מח"ס כרם יהושע. שפעם בהזדמנות כשנכנס אל רבינו וכדרכו התחיל לדבר אתו בלימודובין הדברים הזכיר אזה חידוש שרש"י מביאו כמה פעמים בש"ס וציין בדיוק את כל המקומות שרש"י מביאו. ומה מאוד נשתומם כשרבינו אמר לו שהרא"ש מביא ג"כ כמ"פ כעין חידוש זה, ומיד ציין רבינו כל המקומות שהרא"ש מביאו, בדיוקנות נפלאה.

"דא האסטו דעם גאנצן שיעור"...

רבינו ה' בקי בכל מכמני התורה, ובכל ספרי הראשונים והאחרונים וה' צלל בספריהם בזכרו כל מילה מכל ראשון או אחרון. ומספר הרב ר' דב שאהן הי"ו ששמע ממישהו שנכנס פעם אל הקודש פממה וסיפר לרבינו ששמע עכשיו את אחד מהמוחות החריפים בארה"ב, ושמע ממנו שיעור עמוק מאוד באיזה ענין. רבינו שלא אחז כ"כ מהאיש ההוא מדעותיו בעניני השקפה, נענה ואמר, חזר בפני את כל השיעור ששמעת, הלה חזר בפני רבינו על כל השיעור, ומיד בגמרו ניגש רבינו לארון וספרים והוציא משם מחזור ויטרי (לאחד מגדולי הראשונים) והראה לו באצבעו במקום מסוים ואמר לו בחיך: "דא האסטו דעם גאנצן שיעור"... כך זכר רבינו כל מילה וכל פסל מדברי הראשונים. כשרבינו ה' גר עוד בב"פ ושמש כאב"ד קהל עצי חיים סיגוט ה' לו בכל יום ראשון שיעור קבוע עם הר"ר חיים קיפמאן הי"ו מב"פ בספה"ק "מנחת חינוך" שעברו עליו בעין מרישא לספא.

כחצי שעה. הללו לא יכלו להבין למה בחר רבינו בדיוק עכשיו ללמוד את דברי הט"ז אלו. אחרי הלמוד נענה להם רבינו ואמר, עכשיו בשב"ק אחה"צ אינו הזמן של השיעור קבוע שלנו, וא"כ אינו משועבד עכשיו לשיעור הקבוע... סתם ולא פירש.

ספרי ראשונים ואחרונים ידע קושיותיהם של הראשונים

הרה"ג ר' נפתלי הירצקא צוויבעל שליט"א מספר לנו. שכשזכה ללמוד עם רבינו בחברותא, בחב הפעמים ה' רבינו תופס מיד את קושיות המהרש"א, והתחיל ללמוד מהרש"א באמצע הגמרא. וכן למד כמעט כל חידושי המהרש"א והרשב"א על הגמ'. רבינו ה' תמיד חרש בעת דרשות הפתיחה בהיכל הישיבה שלמדו בעין ובדקדוק ושלמדו מהרש"א. ורבינו אמר שידוע שמהרש"א לא זז מהפשט ושבאונגאן לא זז מלמוד המהרש"א.

"ווילסט איך זאל 'זעהן' דעם רש"ש? איך וויל עס 'לערנען'!"...

הרה"ג ר' ארי לייביש דייטש שליט"א מספר: שיעורינו הקבוע ה' בעיקר על השיעור השבועי שלמדו אז בישיבה, גמ' רש"י ותוס'. לא ה' לו איזה מהלך על מפרש מסוים שלמדו אותו בקביעות. ר' לייביש ה' תמיד מכין את עצמו ומעיד במפרשים, ואם הגיעו לאיזה ענין שאיזה מפרש דבר מזה ור' לייביש הכין את עצמו בזה היה מראה לרבינו כגון מהרש"א, ריטב"א או רשב"א. ומספר ר' לייביש: לא ה' מושג שהראיתי לו איזה מפרש ועיין רק בשורה שמדבר מזה הענין אלא היה מתחיל את כל הענין מרישא ועד גמירא. וכך למד אותה בעין רב עד שהבין אותה על בורה. וה' אומר לו בלשו"ק: "ווילסט איך זאל 'זעהן' דעם רש"ש איך וויל עס 'לערנען'..." ס'גייט נישט אזוי" וכך ה' יושב שעות ע"ג שעות ומעמיק א"ע בראשונים ואחרונים בהתמדה גדולה. אצל רבינו לא ה' מושג כזה "לעיין" במהרש"א, מהר"ם, רשב"א, או פני יהושע, ה' זה "לימוד" של ממש.

דברי הדרכה שאמר רביה"ק ז"ל לבחור אחד קודם שנכנס לשיבתנו הק' בקרית יואל

"פאר'ן דאווענען איז מוראדיג וויכטיג צו לערנען אַ חסידיש ספר, אין דעם פרט דארף מען ארבעטן מיט אַ סדר, קודם דארף מען אנהייבן א ספר וואס מען זאל לערנען אויפ'ן סדר הדף נישט קיין חילוק וואס פארא ספר, און אפילו נישט לויט די סדרה פון די וואך וואס עס גייט יעצט, נאר אנהאלטן אויפ'ן סדר הדף, און דערנאך דארף מען האבן אַ ספר וואס מען זאל לערנען אויפ'ן סדר השבוע און מען זאל לערנען אַ ספר וואס מען שפירט די גרעסטע התעוררות און התרוממות, איך האב אלס בחור געלערנט דעם ספה"ק "מאור ושמש" און ספה"ק "מאור עינים" אויפ'ן סדר השבוע.

ביז די בר מצוה האט איך געלערנט מסכתות הש"ס אן קיין סדר, אבער פון די בר מצוה האב איך אנגעהויבן פון אנפאנג, נאכאמאל ש"ס אויפ'ן סדר המסכתות, דאס איז די וויכטיגע יסוד, עס איז נישט קיין ספק אז מען קאן זיך נישט שפירן גוט קיין איין טאג אין לעבן אויב מען האט נישט כאטש אפגעלערנט איין מאל גאנץ ש"ס, פאר יעדן יו"ט ברויך מען צו לערנען ענינים השייכים צו דעם יו"ט צו איז דאס גמרא אדער שו"ע.

און וועגן דעם סדר צו לערנען שו"ע, קודם כל דארף מען האבן א שטיקל ידיעה אין שו"ע, אשר ע"כ זאל יעדער בחור לערנען אדער או"ח חלק ב' אדער יו"ד ח"א עס איז נישט קיין חילוק וואס מען לערנט דער עיקר איז האבן איין מחשבה און איין ציל צו געדענקען וואס מען לערנט, און דער דרך צו לערנען איז אזוי, קודם זאל מען אפלערנען איינמאל דעם מחבר און קלאר אדורך טראכטן וואס זאגט דא דער מחבר, דערנאך זאל מען לערנען דעם מגן אברהם און טורי זהב און ארויס נעמען דעם תמצית הדברים פון זיי, אבער דער עיקר איז נישט פארגעסן צו לערנען דעם מחצית השקל וואס אן דעם קאן מען זיך נישט רירן, און ווען מען ענדיגט לערנען איין סעיף זאל מען נישט גיין צום צווייטען פאר מען האט דאס נישט גוט איבער גע'חזר'ט כאטש צוויי מאל די שקלא וטריא.

נאך אַ וויכטיגע יסוד איז פאר די ימים טובים זאל מען לערנען די מקצוע פון יענעם יו"ט ווייל אן דעם איז נישט קיין מציאות צו זיין אַ איד" און דער רבי האט ממשיך געווען "עס שטייט אין שבחי תלמידי בעש"ט אז ר' שבת איינבינדער דעם קאזשניצער מגיד'ס טאטע האט זיך אַ גאנץ שבת נישט אויפגעהויבן פון זיין פלאץ כדי נישט מחלל שבת צו זיין בשוגג, מיר זענען נישט די גרויסע בעלי השגות, עכ"פ דארפן מיר זעהן צו לערנען די הלכות כדי נישט צו קומען צו אַ נדנוד פון חילול שבת ח"ו.

ס'איז מיר יעצט איינגעפאלן צו טייטשן בדרך צחות, אונז זאגן מיר אין די סליחות ואין לנו שיור רק התורה הזאת, די גמרא זאגט אין סוף מסכת מגילה הקורא בלא זמרה עליו הכתוב אומר וכו', זעהן מיר פון דעם אז בשעת'ן לערנען פעלט זיך אויס אַ זמרה דאס קען זיין פשט ואין לנו "שיר", רק התורה הזאת עס איז נישט געבליבן קיין ניגון רק התורה נאר ביים לערנען די הייליגע תורה.

נאכ'ן פעטער'ס פטירה איז אונז גארנישט געבליבן מיט וואס זיך צו מחזק זיין עס איז געווען עולם חשוד בעדינו אבער מיט'ן כח התורה הק' האט מען זיך ווייטער מחזק געווען אין דעם ביטערן גלות ואין לנו שיור רק התורה הזאת, און נאר מיט דעם כח וועלן מיר ווייטער קענען אנהאלטן ביז דער אויבערשטער וועט זיך מרחם זיין אויף אונז און שיקן דעם גואל צדק במהרה בימינו אמן."

אל תפזוש תורת אמך!

שקל
הקודש

א דאלאר
א טאג

לצדקת רבי מאיר בעל הנס

מסיבה השנתי

לטובת צדקת רבי מאיר בעל הנס כולל עצי חיים

יום א' פר' נשא הבעל"ט • באולם הילמאן פלאזה, בארא פארק

משולחן מלכים

שיחות קודש שנשמעו מפי כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

פנימי — קע — בלתי מוגה

ביקור כ"ק אדמו"ר ממאחנאזקא-בעלזא שליט"א בבית כ"ק רבינו שליט"א - בקרית יואל יע"א

יום א' פרשת מרה"ה תשע"א לפ"ק

האדמו"ר ממאחנאזקא-בעלזא: ער האט די גאנצע שטיקלעך געזאגט.

ווי אזוי איז געווען דער מנהג אין סיגוט וועגן דאווענען פאר'ן עמוד אין פורים?

רבינו: ניין, מ'האט נישט געדאוונט אליינס פאר'ן עמוד, א בעל תפילה האט געדאוונט פאר'ן עמוד.

והמשיך רבינו: אין בעלזא האט מען נישט געטרונקען אין פורים.

האדמו"ר ממאחנאזקא-בעלזא: ניין, מ'האט נאר איינגעטרונקען פורים די חלה אביסל אין א זעקס און ניינציגער.

רבינו קידמו בברכת שלום עליכם

ודרש בשלומנו ובשלום המלוים

ושאל אודות זמן בואו לארצה"ב ועריכת השבתות

*

ונסתובבה השיחה אודות שייכות

מרן רבינו בעל ברך משה ז"ל לבעלזא

רבינו: כ'האב אמאל געהערט פונעם טאטן ז"ל - ס'איז דאך נאך יעצט חודש אדר - ווען ער האט אמאל גערעדט פון בעלזא וועגן פורים, האט ער געזאגט אז דער בעלזער רב (הגה"ק מהרי"ד ז"ל) האט געדאוונט פורים פאר'ן עמוד, און האט געזאגט די 'קרובין' [בחזרת הש"ץ] מיט גרויס בכיות.¹

1

ע"ן בס' שיה זקנים (ח"ב) ששמע מא' שהיה בעת שהאדמו"ר מסערעט ז"ל היה מתאר איך שהיה נראה ימי הפורים אצל חותנו הק' המהרי"ד מבעלזא ואמר שהתפילה היה נראית כמו תפילת יום הכיפורים, והיה חוזר על הנוסח שחתנו אמר את הקרובין.

ואח"כ תיאר את קריאת המגילה ואמר שאצל הפסוק ותעמוד אסתר בחצר בית המלך הפנימית נוכח פתח הבית וגו' אמר את התיבות 'נוכח פתח הבית' אמר בניגון קריאה של יום כיפור, וכל אחד הרגיש בעת אמרו זאת, איך שעומד נגד בית המקדש.

כשגמר להתפלל נכנס לביתו ונכנס עמו א' מהיושבים, והושיבו הרה"ק על כסאו, והרה"ק עמד אצל פתח הבית, ואמר איתא חייב איניש לבסומי בפוריא, איני בכח, על כן הנני מננה אותך לשליח, וציוה להכניס סעודה בשביל היושב, ואח"כ ציוה להכניס משקה,

והיושב שתה עד שנעשה מבוסס, אח"כ ציוה הרה"ק לב' אנשים להוציא את היושב, ואחזו בו והוציאוהו, ובוה נגמר הבסומי.

ואצל שולחנו הטהור הביאו י"ש 96, וטבל את הפת ביי"ש, וחילקו מזה להקהל, עכ"ד ע"ש.

אגב, יש לציין שפע"א הצטדק א' לפני רבינו ז"ל מרן הברך משה ז"ל ואמר לו שידוע שהרה"ק המהר"א מבעלזא היה מוציא ידי חובתו ע"י שלוחים בכמה מצות, כגון בשתיית יין בפורים, או בשינה בסוכה, נענה הברך משה: אבל דע לך, שגם את הרפואות שציוהו הרופא ליקח למען בריאותו, היה ממנה שליח שיקחנו, ומי שהוא במדרגה זאת יכול גם למנות שליח למצות, ודפח"ח.

האדמו"ר ממאחנאדוקא-בעלזא: ס'איז דא מקומות - ביי די פוילישע חסידים - וואס א גאנץ יאר האט מען אויך איבער געטרינקען ביי שמחות, ביי חתונות.

רבינו: דער ראפשיצער רב ז"ל האט געזאגט, 'ווען אונז זענען מיר געווען יונגעלייט, זענען מיר שיכור געווארן פורים פון די מגילה ליינען, און שמיני עצרת פון קדושת כתר ביי מוסף'.⁵

האדמו"ר ממאחנאדוקא-בעלזא: מ'דערציילט אז צוויי קינדער פונעם ערשטן בעלזער רב זענען געווען אונטערוועגנס, און זיי האבן נישט געקענט אנקומען קיין בעלזא אויף פורים, איינער האט זיך מצער געווען, און איינער האט זיך משמח געווען, דער טעם פון דער וואס האט זיך מצער געווען איז געווען, ווייל ער האט נישט געהערט פונעם טאטן די מגילה ליינען, און דער וואס האט זיך משמח געווען האט געזאגט אז יעצט האט ער געהערט 'מגילה לשמח', ווייל אזוי הערט ער דאך פון זיין טאטע איז עס דאך א הויכע בחינה.

רבינו: ס'איז דאך ידוע אז ווען דער רבי פון לובלין האט דאך געהערט דעם ערשטן בעלזער רב ליינען די מגילה,

העולם לרחוב וכו', ובחזרתו היה המנהג שרבינו נכנס אצל בעלי בית ושתה אצלם יין או קאווע וטייא, עיי"ש עוד.

ועיי' בס' נפלאים מעשיך (ח"א) שהרה"ק מהרש"א מראצפערט ז"ל סיפר להחזקל יצחק ז"ל מספינקא שאביו הק' ז"ל אמר שאם לא היה נפסק להלכה שהי"ב אינש לבסומי בפוראי לא היה שותה יין בעד כל חללי דעלמא, כי אז אינו שולט על המוח, אבל היות דאיתא בגמרא 'הי"ב אינש או המצוה לשתות במסירות נפש.

ואכן עיי' בס' רבינו הקדוש מראצפערט (עמ' ר"ל) שהרה"ק מהרש"א מראצפערט ז"ל לא היה שותה הרבה בימי הפורים, והיה מתנצל בענותותו שאביו הק' וחזונו היה שותים עד שהגיעו לבחינת 'עד דלא ידע' כי הם היו בדעתם הצלולה כמו לפני שתייתם, אבל כיון שהוא אינו בדרגה זו ע"כ הוא מונע עצמו מלשתות.

מרת רבינו בעל דברי יואל ז"ל הזכיר זאת בסעודת פורים שנת תשי"ח בשם אביו מרת הקדושת יו"ט ז"ל שהיה רגיל להזכיר מה שאמר הרה"ק מראפשיץ ז"ל (שהי חו"צ ביו"ר) 'אז צוויי מאל אין יאר איז ער שיכור, פורים ביי די מגילה, און שמיני עצרת ביי קדושת כתר... וואס פארשטיי מיר אונז... הויכע זאכן... עיי"ש בלשו"ק אשר נעתק מפי השמועה בקו' חידו"ת בהתחלת הדברות קודש לפורים שנת תשי"ח, וע"ע בס' ליקוטי אורה לפורים.

רבינו: אזוי?, נישט אין וויין, נאר אין בראנפן, רוב ראשונים האלטן דייקא ביי.²

האדמו"ר ממאחנאדוקא-בעלזא: אין בעלזא האט מען זייער אכטונג געגעבן אויף דעם. מ'זאגט נאך פונעם ערשטן בעלזער רב (הרה"ק השר שלום ז"ל) וואס האט געזאגט 'אז א שיכור איז ערגער פון א בעל עבירה, ווען א מענטש מוזט א עבירה ווייסט ער אז ער דארף תשובה מוהק, אבער א שיכור ווייסט גארנישט אז ער דארף תשובה מוהק. - מ'רעדט נישט פון גרויסע אידן וואס זיי האבן געדינט דעם באשעפער.³

רבינו: אין צאנז איז יא געווען דער מנהג צו טרינקען אין פורים,⁴ און אין סיגוט אויך.

2

עיי' במס' מגילה (דף ז'): ברש"י על המימרא דחייב אינש לבסומי בפוראי, להשתכר ביי, וכ"כ הרמב"ם בהל' מגילה (פ"ב הט"ו) וז"ל: כיצד חובת סעודה זו שיאכל בשר ויתקן סעודה נאה כפי אשר תמצא ידו ושותה יין עד שישתכר וירדם בשכרות.

וכ"כ בשו"ת הרדב"ז (ח"א סי' תס"ב), וכ"כ הרוקח (סי' רל"ז), וכן מבואר באבודרהם שהיות שכל הנס פורים היה ע"י משתה היין, ע"כ יש מצוה לשתות יין דייקא.

אמנם האנן מהר"י ענגיל ז"ל (בלחיו הש"ס) תמה על כך דמג"ל דהחיוב הוא דוקא ביי ולא בשאר משקה המושכר, וכן נקטו הרבה פוסקים שלא דווקא ביי היות שבעיקר הוא מצות הביסום והשכרות (וע"ע בשו"ת מקדשי השם (ח"ב סי' מ"ב) בהנחות דבר צבי),

ויש לציין שברמב"ם הנדפס מחדש (מהדורת שנת פרענקל) מביא גירסא ברמב"ם שמשמיט תיבות 'ושותה יין'.

וכ"כ בס' מאורי אור שהרה"ק רבי מאטעלע מוהראנסטייפל ז"ל שתה ספיר"ט בפורים.

3

אמנם מן הענין לציין שבס' אוצר יד החיים מביא ששמע מהרה"ק מהר"ש מבעלזא ז"ל בשם זקינו הגה"ק רבי אלעזר רוקח מאמסטערדאם ז"ל שפע"א היה העיר בסכנה גדולה משונאים וצוררי ישראל רח"ל, ואמר להביא יין לשתות בפורים, ואמר שיש לו בקבולה שאם שותים הרבה יין בפורים אזי השונאים נופלים, ואכן כך הוה, ע"ש.

4

עיי' בס' דרכי חיים (ח"ב אות לא) איך שמתאר ענין השתיית בפורים אצל הרה"ק מצאנז, וז"ל: 'והיה המנהג שבאו אז כל סוחריו יין שבעיר והביאו כל אחד יין טוב עבור רבינו וכו' ורבינו שתה יין הרבה עד שהקיא, ואח"כ שכב במיטתו קצת וכו', ואחר הסעודה הלך רבינו עם

5

האט ער געזאגט 'אזוי שיין ווי ער דערציילט די מעשה האב איך עס נאכנישט געהערט'.

האדמו"ר ממאחנאווקא-בעלזא: דער ערשטער בעלזער רב האט אויך געזאגט א פלא פון א לשון 'ווען משיח וועט קומען, וועט ער אליינס ליינען די מגילה, און אז ער וועט נישט וועלן ליינען, וועט ער מיך מכבד זיין'.

א' הנוכחים: ווען דער בעלזער רב (הרה"ק מהר"א ז"ל) איז געווען ביין רבי'ן ז"ל (כ"ק מרן רבינו בעל דברי יואל ז"ל) שנת תשי"ב האט ער נאכגעזאגט פאר'ן רבי'ן דעם ווארט פונעם ערשטן בעלזער רב.

רבינו: אין בעלזא האבן די רבי'ם אליינס געליינט די מגילה?

האדמו"ר ממאחנאווקא-בעלזא: יא.

רבינו: און אויך יעדן שבת האבן זיי געליינט?

האדמו"ר ממאחנאווקא-בעלזא: דער ערשטער בעלזער רב האט געליינט יעדן שבת, און דער מיטעלער רב (הרה"ק מהר"י ז"ל) האט געליינט בלויז די ימים טובים און ימים נוראים.

אמאל איז דער מיטעלער רב געווען אין ראזוואדאוו אויף א שבת, האט אים דער ראזוואדאווער רב (הגה"ק רבי משה ז"ל חתנו של מרן הייטב לב ז"ל) געפרעגט פארוואס ער ליינט נישט, האט ער געענטפערט, 'עס מאכט זיך נישט'.

רבינו: וואס פארשטייט מען וואס דאס מיינט...

האדמו"ר ממאחנאווקא-בעלזא: דער ערשטער רב האט געזאגט אז ביי דריי צדיקים האט ער זיך געלערנט ליינען די מגילה, ביים לובלינער און ביים סטרעליסקער און ביים קאזניצער מגיד, ער האט עס געלערנט אויף דריי אופנים, טעמים אן ווערטער, און ווערטער אן טעמים, און אויף נאך א אופן.

רבינו: דער בעלזער רב האט געזאגט ביי די מגילה, להיות כל איש 'שורר' (עס ש' ימנית) מיט 'שורר' (עס ש' שמאלית), שורר איז פון דאס לשון אשורנו ולא קרוב (במדבר כד, יז).⁶

6

ע"י בס' תהלת חיים (חלק שני, מדור צאנז אות י"ג) בענין אמירת שורר או שורר בקריאת המגילה בפסוק "להיות כל איש שורר בביתו", רוב העולם אומרים בשין שמאלית והוא מעוות וצריך לומר בשין ימנית, וכן איתא בפירוש במסורה, וכן קרא הרה"ק השר שלום מבעלזא ז"ל,

האדמו"ר ממאחנאווקא-בעלזא: די וועלט פירט זיך נישט אזוי צו זאגן שורר און שורר?

רבינו: ניין, דאס איז בעלזא.

דער טאטע ז"ל מיט יארן צוריק (בהיותו אבד"ק סיגוט) פלעגט ער זאגן ביידע.

האדמו"ר ממאחנאווקא-בעלזא: ס'ווייזט אויס אז בשעת די סנדקאות האט דער בעלזער רב אריינגעגעבן אינעם טאטן א קשר צו בעלזא...

רבינו: ס'איז זייער אינטערסאנט אז דער טאטע ז"ל פלעגט צו זאגן תשליך אויפן בעלזער נוסח, נאר תשליך, א גאנץ יאר האט ער נישט געזאגט דעם בעלזער נוסח.

א' הנוכחים: ער איז געווען אמאל אויף ראש השנה אין בעלזא?

רבינו: ניין.

האדמו"ר ממאחנאווקא-בעלזא: ס'דאכט זיך מיר אז די וועלט זאגט שטיל די פסוקים.

רבינו: ער פלעגט אויך זאגן שטיל פאר זיך, נאר אין אנפאנג האט מען געהערט ווי ער זאגט 'מי קל כמוך' אויפן בעלזער נוסח, אז מ'איז געווען נאנט האט מען עס געהערט.

ודיברו אודות דברי תורה מצדיקי בית בעלזא ז"ל

שהיה מרגלא בפומי' של כ"ק מרן רבינו בעל ברך משה ז"ל

והזכירו את הד"ת על הפסוק זאת תורת הילדות שבפרשת תזריע **רבינו:** יא, אז די תורה שרייבט 'זאת תורת הילדות' (ויקרא יב, ז) פאר 'זאם לא תמצא ידה וגו'' (שם ח), ווייל די תורה וויל מ'זאל יא האבן בהרחבת.⁷

והפירוש מלשון "משגיח" כמו אשורנו ולא קרוב, ומי שירצה שלא לבטל המנהג יקרא ב' פעמים, פעם אחת כפי המסורה, ופעם אחת כפי המנהג, עיי"ש.

7

ד"ת זו הי' מרגלא בפומי' של מרן רבינו בעל ברך משה ז"ל (ומביאו בספרו הק' בפרשת תזריע) וזה תוכן דברות קדשו לפרש מקראי קודש בפרשת תזריע (שם), ובמלות ימי מהרה לבן או לבת תביא כבש בן שנתו לעולה וגו' זאת תורת הילדות לזכר או לנקבה, ואם לא תמצא ידה די שיה ולקחה שתי תורים או שני בני יונה וגו'. וקשה מדוע הפסיק באמצע הענין בפסוק זאת תורת הילדות, ולכאורה היה ראוי לאומרו לבסוף לאחר שסיים כל תורת הילדות, וביאר על פי מה שכתב הטור (או"ח סימן רמ"ב) כמה פעמים נשאתי ונתתי בדבר לפני אדוני אבי ז"ל, כמוני היום שיש לי מעט משלי ואינו מספיק לי וצריך אני לאחרים,

האדמו"ר ממאהנאווקא-בעלזא: דאס איז פונעם ערשטן רב.

רבינו: אויף רש"י לא הקדימה הכתוב אלא למקראה, איז אויך דא א שיין ווארט פונעם בעלזער רב,⁸ אז נאר ביים מקריב זיין איז א חטאת קודם פאר די עולה, אבער ביי תורה איז נישט אזוי.

ס'איז א חידוש און א אויפטוה פונעם בעלזער רב, אז דאס וואס עס שטייט אין באר היטב (ש"ע א"ח סימן תקע"א סק"א), אז אויב מ'איז נישט נזהר פון עבירות, קומען די היצונים און כאפן צו די מצוות, אויב מ'האט נישט מטהר געווען די נשמה קודם. זאגט דער בעלזער רב אויף דעם, אז דאס איז נאר געזאגט געווארן ביי מצוות, אבער ביי תורה איז נישט אזוי, די מצוה פון לימוד התורה קענען זיי נישט אוועק כאפן, ס'איז א געוואלדיגע אויפטוה.

אם אני בכלל עשה שבתך חול אם לאו, ולא השיבני דבר ברוך, עיי"ש. וי"ל הטעם שלא השיב לו הרא"ש פסק הלכה כזה כמו שהשיב לו בכל הלכות התורה, כי לא רצה הרא"ש שיהיה הלכה קבועה בענין כזה שאין לו לבר ישראל צרכי שבת, כי מן הראוי שיהא לכל אחד מיישראל די סיפוקו בהרחבה. וכן הדבר בפרשת יולדת שרצון השי"ת הוא שכל יולדת תוכל להביא די שה, ועל זה אמר זאת תהיה תורת היולדת, אך אם יתרחש לפעמים שלא תמצא ידה די שה אז תביא שתי תורים, עכ"ד.

8

ותוכן דברות קדשו היא לפרש מה שנאמר בקרבנות של יולדת (ויקרא יב ה) ולקחה שתי תורים או שני בני יונה אחד לעולה ואחד לחטאת, פירש"י לא הקדימה הכתוב אלא למקראה, אבל להקריבה חטאת קודמת לעולה. והקשו המפרשים כיון דחטאת קודמת להקריבה, מאי טעמא לא הקדימה הכתוב נמי למקראה. ותיירץ על פי מה שאמרו חז"ל (זבחים יג:) למה חטאת קודמת לעולה, ריצה פרקליט, נכנס דורן אחריו. אך הקדמת החטאת שייכת רק בזמן שבית המקדש קיים, אבל בימי גלותינו שנתרחקנו מעל אדמתינו ואין אנו יכולים להקריב שום קרבן לא שייך זה. והנה כל זמן שהאדם הוא בעל חטא ח"ו, אי אפשר לו לעשות שום מצוה כל זמן שהוא מלוכלך בטינופת החטא ר"ל, אמנם זהו בכל המצוות, מה שאין כן בלימוד התורה"ק נאמר (עין ירושלמי חגיגה פ"א ה"ז) הלאי אותי עזבו ואת תורת שמרו, שהמאור שבה מחזירים למוטב, ואם כן יוכל האדם ללמוד תורה אף על פי שעדיין לא תיקן מעשיו. ולזה כתב רש"י"ל לא הקדימה הכתוב אלא למקרא"ה, דהתורה מגלה לנו כי בימי גלותינו שכל העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה (משנת קי.), אין קפידא להקדים דוקא לימוד תורת החטאת ללימוד תורת העולה, אבל בזמן המקדש שהיתה הקריבה ממש, אז קודמת חטאת לעולה, עכ"ד.

א' הנוכחים: מ'ברענגט פונעם אמרי יוסף פון ספינקא, אויפן פסוק (בראשית יח, ד) יקח נא מעט מים, א משל צו איינער וואס האט א שמוציג גלעזל, און ער וויל טרינקען אביסל וויין, און ער האט נישט מיט וואס אויסצושווענקען דעם גלאז, נעמט ער אביסל וויין, און ער שווענקט אויס דאס גלעזל, און אזוי טרינקט ער, אזוי אויך, אמאל דארף מען נעמען די תורה און זיך אביסל אויסשווענקען, און אזוי קען מען לערנען די תורה.

רבינו: די צדיקים האבן געזוכט וואס מ'קען נישט אוועק נעמען, דער תפארת שלמה (פ' וישב) זאגט אז מצות ציצית קען מען נישט אוועק כאפן.⁹ און אויף מצות סוכה ווערט אויך געברענגט (תפארת שלמה - לסוכות) אז מ'קען עס נישט אוועק כאפן.¹⁰

פונעם בעלזער רב (הגה"ק מהר"ד ז"ל) איז דא אסאך ווערטער פון חיזוק אויף לימוד התורה, ער זאגט אויפן פסוק קחו עמכם דברים (הושע יח, ג), אז אפילו ס'איז דא ד' חילוקי

9

זו"ל התפארת שלמה (שם): והוא הענין התכלת האמור בציצית (במדבר טו, לה) ונתנו על ציצית הכנף פתיל תכלת. שאור הציצית יהיה בחי' צמצום נגד החיצונים. כי ע"ז מורה ענין התכלת בחי' גבורה וצמצום. זו"ש בלשם יחוד בעטיפת הטלית. ובזכות מצות ציצית תנצל נפשי וכו' והטלית יפרוש כנפיו עליהם. כי הטלית הוא בחי' אור המקיף להנצל מן החיצונים. ולכן מתעטפין בטלית בשעת התפלה על התפלין לצמצם האורות של התפלין. זו"ש מה יקר חסדך וגו' ואח"כ משוך חסדך ליודעך פי' אחר שנתעטף בטלית לצמצם החסדים מן החיצונים אז משוך חסדך ליודעך כנ"ל, עכ"ד.

10

זו"ל התפארת שלמה (שם): הנה אצל סוכה כבר מבואר בזה"ק ובהארי"ז ז"ל כי סוד הסוכה הוא בחי' אור מקיף דאימא בסוד אם רובצת על בני. וסוד אור המקיף הוא להגן מן החיצונים ולהבריחם מחמת גודל הבהירות אור הגדול כמבואר בספרים. לכך ממילא אין שייך קושי התו' אצל סוכה דלהו' מה"ב כי על אופן שבארנו לא אפשר הסוכה בשום אופן לבא בתוך העבירה כי אדרבא הסוכה היא עוד מברחת כל החיצונים והיא סוככת ומגינה על בני' ובזה מדויק לשון הגמ' (סוכה ט, א) בסוכה אמרו למעוטי גזולה ובלולב אמרו (שם טא, ב) להציא את השאול ואת הגזול כי כן אצל סוכה לא שייך להציא את מצות סוכה מידם כי נהפוך הוא כי עוד ע"י הסוכה יגרשו ויבלעו לנצח לבל יגעו בגבול ישראל כנ"ל, עכ"ד.

רבינו כיבד את האדמו"ר ממאחנאזקא-בעלזא

לברך על הפירות

האדמו"ר ממאחנאזקא-בעלזא: דער רבי מוהט דאך אסאך פעולות אינעם בית המטבחים.

רבינו: מ'דארף מיט מאכן אביסל, כשרות איז א פעלד וואס מ'קען דארט אויפטוהן.

האדמו"ר ממאחנאזקא-בעלזא: ס'איז דא א פסוק (חבקוק ג, יב) בזעם תצעד ארץ, זע"ס איז ראשי תיבות ז'ביחה ע'ירובין מ'קוואות.

רבינו: יא, אזוי שטייט פונעם בעש"ט הק'.¹³

אונז האבן מיר אויך טאקע דא אין קרית יואל א מקוה מיט קוואל וואסער, זייער א מהודר'דיגע מקוה. און ביים עירוב האבן מיר געמאכט א גדר מיט א צוים וואס נעמט ארום, דאס איז לכל הדיעות (העירוב מהודר אף לשיטת הרמב"ם, כי יש גדר סביב העיר, והוא עומד מרחב על הפתח, עי' שו"ע או"ח סי' שס"ב) - דאס שטעטל איז אויסגעוואקסן - און אויך זייער א מהודר'דיגע בית השחיטה.

כל כך ימים, אלא התיקון הוא לעסוק בדברי תורה ולגדל את בניו לתלמוד תורה וזה מועיל כמו התעניות, וזה הפי' לקוח את ספר התורה הזה ושמרתם אותו מצד ארון ברית, ופרש"י ז"ל נחלקו בו חכמי ישראל בבב"א בתר"א, היינו בומן האחרון בדרא בתראה נחלקו למצוא דרך תשובה ותיקון לפגם הברית, יש מהם אומרים ד"ף היה בולט, היינו פ"ד תעניות צריך להתענות, ויש אומרים דבבא בתרא התיקון הוא מצד הלוחות שהיה מונח בתוך הארון שאפשר לתקן על ידי התורה, עכ"ה ק.

13

עי' בספח"ק בעל שם טוב על התורה (פרשת יתרו) וז"ל: שמעתי שתלמידי הריב"ש ז"ל היו יושבים ביהד ומתוככים איזהו הדבר העקריי שראש ומנהיג הדור צריך להשגיח עליו, יש מהם אמרו שהעיקר הוא להשגיח על הזביחה שיהיה השו"ב ירא שמים, וכן בכל שאר ענינים השייכים לזה, כי ח"ו מאכלות אסורים מטמאים את הלב, ויש אמרו עירובין הוא העיקר כי הלכות שבת כהררים התלויים בשערה (הגה"י) והאיסור חמור מאוד, ויש אמרו מקוה היא העיקר להשגיח שהמקוה תהיה כשרה בלי שום חשש, כי אם יסוד בנין האדם הוא ח"ו בלי כשרות קשה לו מאוד להתגבר על הרע ר"ל, ואחר זה אמר להם מרן הריב"ש ז"ל בזה הלשון, תיתי לי כי בעת הזאת פלפלו גם כן במתיבתא דרקיע איזה מהם עיקר ואמרו כמר וכמר, והסימן הוא במקרא (חבקוק ג, יב) 'בזעם תצעד ארץ', זע"ס ראשי תיבות ז'ביחה ע'ירובין מ'קוה, כל אלה הם יסוד הארץ. [ברכת אברהם פ' ואתחנן, וכ"כ בבית אהרן בליקוטים בשם בנו מהר"א ז"ל].

כפרה, אבער דורך די תורה ווערט פארראכטן אלע ד' חילוקי כפרה.¹¹

האדמו"ר ממאחנאזקא-בעלזא: ער מייטשט דעם ספרי אויפן פסוק כשעירים עלי דשא (דברים לב, ב), [שהתורה מכפרת כשעירי יום הכיפורים], יום כיפור פלעגט מען עס נאכזאגן.

רבינו: יא, ער זאגט עס צוויי מאל, ער זאגט עס אין שבת שובה, און אין פרשת האזינו.

ער מייטשט אויך [דברי רש"י בפר' וילך] נחלקו חכמי ישראל בבבא בתרא, דף היה בולט מן הארון, זאגט ער בדרך רמז 'בבא בתרא' איז די כוונה אויף די דורות האחרונים, און ד"ף איז א תיקון [היינו פ"ד תעניות], ויש אומרים מצד הלוחות היה מונח בארון, אז מ'קען האבן א תיקון דורך לימוד התורה.¹²

11

ד"ת זו מובא בספר מהרי"ד לפרש הפסוק (וושע יד, ב) שובה ישראל עד ה' אלהיך כי כשלת בעונך, קחו עמכם דברים ושובו אל ה' אמרו אליו כל תשא עון וקח טוב וגשלמה פרים שפתינו, ופרש"י ז"ל כל תשא עון, כל עון סלח, וידוע שיש ד' חילוקי כפרה וא' מהם [והוא חטא של חילול השם] קשה לתקן בחיים, וזה אינו תכלית כלל, כי כל איש צריך לקוות לתקן הכל בחיים חיותו, ויש בספרים הקדושים כמה עצות לזה, והרה"ק מהרי"ד מבעלזא ז"ל אמר עוד עצה, דהנה איתא בספרי שהתורה מכפרת כשעירי יום הכיפורים, דאיתא ברמב"ם (הלכות תשובה פ"א ה"ט) דבומן שביהמ"ק היה קיים נתקנו כל החטאים על ידי שעיר המשתלח, גם אלה שאין להם כפרה אלא ביום המיתה, כמבואר בגמרא (יומא פו.), וזו כוונת הספרי כשעירים עלי דשא, שהתורה יש לה הכח של כל השעירים גם של שעיר המשתלח, שעל ידי התורה נתקן הכל בחיים חיותנו, אפילו חטא של חילול השם, עכ"ה, נמצא דע"י שמקבל עליו עול תורה יכול לקוות שיתוקן לו הכל בחיים חיותו, וז"ש הכתוב אמרו אליו כל תשא עון היינו שנמחל כל העונות, וזהו ע"י וגשלמה פרים שפתינו היינו שע"י לימוד התורה היו כאילו הקריבו השעירים בפועל, עכ"ה ק.

12

ומפרש שם בזה מאמר הכתוב (פ' וילך) לקוח את ספר התורה הזה ושמרתם אותו מצד ארון ברית ה' אלקיכם והיה שם כך לעד, ופרש"י ז"ל נחלקו בו חכמי ישראל בבבא בתרא יש מהם אומרים דף היה בולט מן הארון מבחוץ ושם היה מונח, וי"א מצד הלוחות היה מונח בתוך הארון, ביאור הענין דהנה כתבו בשם האריז"ל (עיין לקו"א אגרת התשובה פ"א) דהתיקון לחטא פגם הברית רח"ל הוא פ"ד תעניות, והטעם דיעקב אבינו כשהיה בן פ"ד שנים אמר כחי וראשית אוני, אולם לקיים תיקון זה היה אפשר בדורות הקדמונים אבל בדורות האחרונים משרבו ותקפו הצרות ונחלשו הדורות אי אפשר להתענות

מכאן חלק השיחה בביקור גומלין של כ"ק מרן רבינו שליט"א אצל כ"ק אדמו"ר ממאחנאוקא-בעלזא שליט"א בבית האכסניא בוויילאמסבורג ביום ג' פרשת טהרה תשע"א לפ"ק

רבינו: ס'איז נתרחב געווארן די גבולי הקדושה אין די גאסן ביז אהער, אמאל האבן דא געוואוינט גוים, און לעצטנס האבן זיך אידן דא באזעצט.

האדמו"ר ממאחנאוקא-בעלזא: מ'שטופט זיי ארויס...

*

רבינו: יעצט איז ראש חודש ניסן, עס שטייט אין תורה (שמות יב, ב) החודש הזה לכם ראש חדשים, אין ייטב פנים מייטשט ער 'ויהי החודש "הזה" סוף וקץ לכל צרותינו', חודש 'הזה' גייט ארויף אויף חודש ניסן, אזוי ווי עס שטייט החודש 'הזה' לכם, דאס איז תחילה 'וראש' לפידון נפשינו.

האדמו"ר ממאחנאוקא-בעלזא: חודש אשר ישועות בו מקיפות (מתוך לשון היוצרות לשבת החודש).

*

ודיברו אודות מנהגי קודש בליל התקדש חג הפסח, דידיק בית סיגוט היו מכניסים שלשת המצות תוך המצה טאש, שלשת המצות תוך כים אחר, ולא חילקי לשלשת הכיסים אלא הניחו כולם לתוך כים אחר, עי' בויגד משה סי' ב' ס"ט.

ואצל מרן רבינו בעל ברך משה ז"ל היה מונח תחתית המצה טאש, טס של כסף שהיה לו בירושא מעזבון אביו מרן העצי חיים ז"ל, ועל גביהם היה טס של כסף שעמד על שלש רגלים, ועליה היו מונחים כל סימני ליל הסדר.

רבינו: ווי אזוי איז געווען אין בעלזא דער מנהג ביי די קערה, מ'האט געלייגט די מצות צוזאמען איינס אויף די אנדערע, אדער אפגעטיילט אין א שטאקעדיגע קערה?

האדמו"ר ממאחנאוקא-בעלזא: מען האט עס אפגעטיילט מיט א האנטוך.

ביי די גאנצע וועלט איז די קערה אויף די מצות, און אין בעלזא איז די מצות אויף די קערה, די קערה האט מען גערופן די 'סימנים'.

רבינו: און די מצות זענען געווען אויפן טיש?

האדמו"ר ממאחנאוקא-בעלזא: אויף א שטאטע, און אינצווישן יעדע מצה איז אויך געווען אפגעטיילט מיט א האנטיכל.

האדמו"ר ממאחנאוקא-בעלזא: כ'האב געהערט פונעם סקווערער רבי ז"ל (כ"ק האדמו"ר רבי יעקב יוסף ז"ל) - די וואך איז געווען זיין יארצייט - האט ער דערציילט אז ס'איז געווען א סאוראנער רב וואס האט געהאט גלילות אין קעשינא, און ער האט איינגעפירט אסאך קולות אין בית המטבחים, אזוי ווייט, אז פרעמדע שוחטים האט מען נישט אריינגעלאזט אינעם בית המטבחים, האט דער סאוראנער רב אמאל געזאגט, 'מיקל זיין יא, אבער נישט זיין א קל, מחמיר זיין נישט, אבער נישט זיין קיין חמור...!'

רבינו: ס'איז א גרויסע אחריות וואס מ'גייט צו עסן פאר אידישע קינדער, אידן ווילן דאך מהדר זיין אין כשרות, ס'איז דא א רצון, מ'ויל זיך לאזן קאסטן געלט, ס'איז דא ב"ה ביים ציבור א ערליכקייט און תמימות.

האדמו"ר ממאחנאוקא-בעלזא: נישט יעדער איז בכח צו דעם, א רב האט בכח דאס צו טוהן, ער קען טאקע.

ונפרדו ברב ברכות וכו"ס

*

ואז ניש הר"ג החסיד ר' של' צבי ענגלענדער שליט"א ר"מ כולל חוראה דבעלזא בלאנדאן בנו של הרב החסיד הנגיד ר' אליש שליט"א בלאנדאן וחתן הגה"צ רבי חיים מאיר הלוי וואזנער שליט"א אשר נתלה להאדמו"ר ממאחנאוקא-בעלזא ומסר לרבינו שליט"א ספר "כעין שתול" אשר יצא לאור ע"י הנהלת הכולל לחוראה דחסידו בעלזא לאנדאן לכבוד שמחת הנישואין בביתו של הר"ג ר' של' צבי ראש הכולל שליט"א עם מחו' הגה"צ ר' אברהם חיים האלבערשטאם שליט"א רב דק"ק עצי חיים ואדמו"ר מרודניק בלאס אנדזשעלעס ש"ב של רבינו, ונדפסו בו שיעורים בחלכה שנאמרו ולמדו ברבים ע"י ראש הכולל וחד"ת בחלכה ופולפול מאת חתן שליט"א ושאר בניו וחתניו של ראש הכולל וגם לרבות אוצר נחמד של דברות קודש וענינים נפלאים ויקרים מצדיקי הדורות אשר נרשמו ע"י ראש הכולל ממה שזכה לקבל ולשמוע מפי צדיקי בית פשעווארסק ומשאר גאונים וצדיקים וזקני הסידים ז"ל, ורבינו עיין בהספר וברכו בברכת יישר כח ונתן לו ברכתו שיצליח בעבודת הק' ובכל הענינים, ושלח פר"ש לאביו שליט"א

והמשיך ואמר: ס'איז דא א תשובה פונעם צאנזער רב (שו"ת דברי חיים ח"ב אבה"צ סי' קע"ו) וואס ער שרייבט צו א זוכן פונעם ערשטן בעלזער רב - ער האט געהייסן רבי משה, שפעטער איז ער געווען אין די שטאט קארוב - איז אינמיטן שרייבט ער וועגן א ענין פון חליצה ל"ע 'יודעתי שכבוד אביו אדמו"ר ביי יעדע מצוה וויל ער יוצא זיין ידי שניהם', ער וויל אלעס יוצא זיין, און ער שרייבט אים וואס איז נוגע דארטן.¹⁴ און ס'איז ידוע אז אין בעלזא איז ביי יעדע זאך אזוי געווען, פונעם ערשטן בעלזער רב איז דא א כתב אשורית וואס ער האט ממציא געווען, וואס ער האט משה געווען דעם כתב פונעם בית יוסף מיטן כתב פונעם אר"י הק', און אזוי איז געווען ביי נאך און נאך ענינים.

און אויך ביי דעם וואס עס שטייט אין שולחן ערוך (אור"ח סי' תע"ג ס"ז) אז ווען מ'זאגט דצ"ך עד"ש באח"ב זאל מען אראפגיין, איז אין רמ"א (שם) שטייט אז מ'זאל גיין מיטן פינגער [מן היין שבכוס], און פונעם אר"י שטייט אז מ'זאל אראפגיין מיטן כוס, האט מען געמאכט ביידע צוזאמען, אויך צוגעבויגן דעם כוס, און אויך געמאכט מיטן פינגער.

ע'י בהגדה ברוך משה מ"ש מן ז"ל בעין פשרה בזה לצאת ידי שיטת כולם, וזה לשון קדשו: כתב בדרכי משה (אור"ח סי' תע"ג סק"ח) ונוהגים לזרוק מן הכוס באצבע לרמוח על מה שנאמר (שמות ח, טו) אצבע אלהים הוא, ודלא כמו שמצאתי כתוב בהגהות מנהגים דיש לזרוק בזרת שהוא הקטן, עכ"ל הדרכי משה. ברם מנהג אבותינו הקדושים נבג"מ (על פי סידור האריז"ל) לשפוך מן הכוס בעצמו ולא על ידי אצבע. ויש לומר הטעם לזה עפ"י החלכה, דהנה במזג אברהם (שם סק"ח) כתב בשם המדרש (פרקי דרבי אליעזר פרק מ"ז) שבקמיצה חכה הקב"ה למצרים, ועל זה נאמר אצבע אלהים היא, ואם כן יש לזרוק בקמיצה, עיי"ש.

14

ו"ל הדברי חיים: 'לידידי מחותני ש"ב הרב המאור הגדול חו"פ החסיד בנש"ק שלשלת היוחסין כש"ת מו"ה משה רוקח נ"ו מבעלז', ובסוף התשובה כותב: 'וכבר כתב הריב"ש ז"ל (סי' ש"ז) מוסר השכל, ומה בהבלי העזה' האדם בוחר דרך היותר בטוח ונכון, כל שכן בדברי תורה ומצוה, הגם שני דרכים ישרים לפניו, החכם בוחר לעצמו דרך היותר בטוח וכמו כן וכו' ולכן יזהר מזה, ובפרט שידעתי שכבוד אביו הקדוש אדמו"ר נטה תמיד לצאת ידי שמים, ולעשות המצוה בלי שום מגומגום כלל, כן נראה לפענ"ד ואפי"כ הטוב בעיניו יעשה', עיי"ש.

ומאחר שנחלקו האחרונים איזה עיקר, על כן אוחזים את הכוס בכל האצבעות ושופכים ביד כדי לצאת כל הדעות, עכ"ד.

רבינו: מ'האט געגעסן דעם אפיקומן פאר חצות?

האדמו"ר ממאהנאוקא-בעלזא: ניין...

רבינו: די ערשטע נאכט אויך נישט?

האדמו"ר ממאהנאוקא-בעלזא: אין ארץ ישראל (אצל כ"ק אדמו"ר מהר"א ז"ל) איז דאך נישט געווען שייך די צווייטע נאכט.

רבינו: און וואס איז געווען אין בעלזא אינדערהיים?

האדמו"ר ממאהנאוקא-בעלזא: ס'ווייזט אים אז נישט, מסתבר אז ס'איז געווען א שאלה אויף די ערשטע כזית....

רבינו: ווען דער טאטע ז"ל איז געווען אין פעסט פרשת וישלח,¹⁵ איז דער פעטער ז"ל (מורן רבינו בעל דברי יואל) אויך געוועהן דארט אויף שבת, און דער טאטע ז"ל איז געווען ביים פעטער ז"ל אויף שלש סעודות, נאך שלש סעודות איז דער טאטע ז"ל ארויס געגאנגען, און ער איז צוגעגאנגען צום בעלזער רב, דעמאלטס האט מען שוין געהאט געענדיגט די מיטאג מיש, בין כך ובין כך האט דער בעלזער רב געדאוונט מנחה, און דער טאטע האט געדאוונט מעריב און געמאכט הבדלה, און ווען דער בעלזער רב איז אריינגעקומען צו שלש סעודות, האט זיך דער טאטע אויך צוגעזעצט צום מיש, און דער בעלזער רב האט זיך זייער געפריידט צו אים, און האט אים געפרעגט וואו ער האלט, האט ער געזאגט אז ער האט שוין געמאכט הבדלה, האט ער געהאט פון דעם גרויס הנאה, אז ער קען איהם געבן שיריים - ער האט איהם געגעבן א גרויסן שטיקל פון די חלה - און ער האט זיך צוגעזעצט אלץ סעודת מלוה מלכה, דער בעלזער רב האט אים געהייסן ער זאל זיך וואשן נוגם כיבדו בברכת המזון, וה'י לחידוש, כי רבינו בירך אז על סעודת מלוה מלכה, והרה"ק מבעלזא בירך אז על סעודה שלישית].

15

ע'י בחידו"ת מהר"ם ט"ב (פרשת ויקהל פקודי) שם מזכיר מורן רבינו ז"ל ענין זה שהיה בפעסט בשב"ק פרשת וישלח, עיי"ש.

וזהר רבינו לענין הראשון: וואס האט מען גענוצט אין בעלזא אויף כרפס?

האדמו"ר ממאחנאזקא-בעלזא: פעטרישקע.

רבינו: אין ראפשיץ האט מען געמאכט א גאנץ יאר א 'שהכל' אויף קארטאפל, און צום סדר האט מען גענוצט קארטאפל אויף כרפס, און מ'האט געמאכט אויף דעם א בורא פרי האדמה,¹⁶ און דער בלאזשבער רב (הרה"ק בעל צבי לצדיק ז"ל) האט געפרעגט (את חו"ז הרה"ק רבי אליעזר מודזשיקוב ז"ל אביו של הונתנו הרה"ק רבי משה מראזוואדאוו ז"ל) א פינעפטע 'מה נשתנה', פארוואס א גאנץ יאר מאכט מען אויף קארטאפל 'שהכל', און יעצט פסח ביינאכט מאכט מען א 'בורא פרי האדמה'. אבער אזוי האט מען זיך געפירט אין ראפשיץ.¹⁷

אין צאנז האט מען נישט גענוצט קיין זילבער - קיין זילבעררווארג - מ'האט נאר גלעזלעך, אלע טעלערס זענען געווען פון גלאז (עיי' דרכי חיים ח"א אות פ"ז שכתב כן אצל קידוש בליל הסדר).

האדמו"ר ממאחנאזקא-בעלזא: אין בעלזא זענען אויך געווען אלע טעלערס פון גלאז, נישט קיין פארצילאן, די אלע ערדענע כלים האט מען נישט גענוצט, נאר וואס מ'קען כשר'ן האט מען גענוצט.¹⁸

16

עיי' בס' תהלה למושה (דף י"ב) וז"ל: מורי זקני הגה"ק בעל ישמח משה זללה"ה לקח לכרפס בליל פסח תפוחי אדמה ובירך פרי האדמה, ואחרי זה סיפר לו נכדו מרן הייטב לב איך ששמע שהגה"ק רבי נפתלי צבי מראפשיץ ז"ל הי' מכרך שהכל על תפוחי אדמה, עמד וחשב איזה רגעים ואמר לו 'אולי האמת עם הרב מראפשיץ', ולקח ספר הערוך והראה לו ששם כתוב 'כמהין ופטוריות שקורין טארטאפל' ומוכן שזה נתחלף עם מה שאנחנו קורין 'קארטאפל' והוא התפוחי אדמה, ועליהם מברכים באמת שהכל. ומאז שוב לא בירך הישמח משה על התפוחי אדמה, וכמו דומני שלקח פעטריזל לכרפס מיום זה והלאה.

17

ידוע שאז אמר לו חו"ז הרה"ק שיישיב לו תשובה על זה בחוה"מ, ונכנס לחדרו, וכאשר יצא לא רצה לגלות מה שהשיב לו חו"ז, רק אמר, שדבר אחד יכול לומר ששוב לא ישאל מחו"ז הרה"ק קושיות כאלו.

18

עיי' בס' י"ג אורות (ח"ב) שבבעלזא החמירו על גלאזירטע כלים דהיינו כלי חרס מצופין, מחשש בליעות חמץ, וסיפר הגה"ק רבי יעקב

רבינו: און אויף מרור וואס האט מען גענוצט? **האדמו"ר ממאחנאזקא-בעלזא:** דעם קאפ פונעם חריין און שאלאטן אויך.

מ'דערציילט א מעשה אז די תלמידים פונעם מגיד פון מעזריטש האט זיך יעדער איינער געדארפט מיטברענגען א כוס צום סדר, און דער בעל התניא האט נישט געהאט קיין כוס, דארט ווי ער איז איינגעשטאנען ביי א ארימע אידענע האט ער באקומען א כוס פון גלאז, אבער ס'איז געווען א חמצ'דיגע כוס, האט ער עס איינגעוויקט דריי מעת לעת אין ווארעם וואסער, און עס געברענגט צום סדר, ווען דער מגיד איז אריין צום סדר, איז ער געבליבן שטיין און האט געווארט, און נישט אנגעהויבן דעם סדר, די תלמידים האבן נישט פארשטאנען וואס איז דאס ענין, ביז דער מגיד האט געזאגט אז דער רמ"א שטייט נעבן דעם כוס פונעם בעל התניא, און ער לאזט אים נישט צוגיין צום סדר.¹⁹

האדמו"ר ממאחנאזקא-בעלזא: כיבד את רבינו בכרכת לחיים

וביקש מרבינו שיוציאו בברכה

רבינו: לחיים, א כשר'ן לוסטיגן יו"ט, הצלחה אין אלע ענינים, יהא בואכם לשמחה.

ביז ווילאנג בלייבט מען דא?

האדמו"ר ממאחנאזקא-בעלזא: ביז מארגן אי"ה.

רבינו: דער אויבערשטער זאל העלפן צאתכם ובואכם לשלום.

האדמו"ר ממאחנאזקא-בעלזא: אמן

רבינו בירך את בעל האכסניא שליט"א באריכות ימים ושנים

ונפרדו לשלום

מפשעווארסק ז"ל שבבעלזא היה לכל א' מהיושבים כלי חרס מיוחד לחג הפסח, והיו אומרים בבדיחותא שאם הכלי הזה נופל לארץ הוא חמור יותר מנפילת התפילין, כי כשהתפילין נופלין לארץ ח"ו מתעניין יום אחד, ואם הכלי הזה נופל מתענים כל י' ימי הפסח, ע"ש.

19

דבשו"ע הל' פסח (סי' תע"א סעי' כ"ו) כתב המחבר דכלי זכוכית אינם צריכים שום הכשר, כי אינם בולעים, ובשטיפה בעלמא סגי להו, אבל הרמ"א חולק עליו וכתב דיש מחמירין ואומרים דכלי זכוכית אפילו הגעלה לא מהני להו - וסיים - וכן המנהג. ועיי' במשנ"ב (ס"ק קנ"ו) שכתב דבמקום שאין בנמצא כלי זכוכית וכו' כתב החי"א שייכול לסמוך להקל לנקותן יפה יפה, ולהכשירן ע"י עירוי ג' ימים, עיי"ש.

צדקת רבי מאיר בעל הנס

זייט אייך משתתף

בגוף ובנפש

**צו שטיצן אחינו
בשרינו אחים לדעה**

מיר דארפן זען צו געבן פאר אייגענע.
דאס געלט וואס אנ"ש געבן, זאל גיין
פאר אנ"ש. ס'איז שכל אזוי, ס'איז
יושר אזוי, און ס'איז באמת אזוי,
מענטשן וועלן דאס פארשטיין אז
מענטשן פון אנשי שלומינו זאלן
געבן פאר אנשי שלומינו.

דברות קודש סב"ק מרן רבינו הגדול שליט"א
אצל מעטוד התפוצות בבני ברק
יום ג' יצירת תשי"ע

מסיבה השנתית

לטובת צדקת רבי מאיר בעל הנס כולל עמי חיים

יום א' פר' נשא הבעל"ט • באולם הילמאן מלאוה, בארא פארק

דער גראפיקסט

שמחות אנשי שלומינו קהל עדתינו שיחיו

וויליאמסבורג • בארא פארק • קרית יואל • מאנסי
לעיקוואד • מאנטריאל • אוסטראליה

די בכל אתר ואתר בכל מקומות מושבותיהם

בני ברק • אלעד • ירושלים • בית שמש • לאנדאן
אנטווערפן • מאנטשעסטר • וויען

שהשמחה במעונם

ברכת מזל טוב

הגנו משגרים ברכת מז"ט חמה ולבבית לאנשי שלומינו תומכי וידידי כוללינו הק' די בכל אתר ואתר כאו"א בשמו הטוב יבורך

קרית יואל

הולדת הבנים

ר אשר אנשיל קארפן נ"י
ר שמעי' קרויס נ"י
ר אריאל ג'ברא נ"י
ר יושע דוב שווארץ נ"י

הולדת הבת

ר דוד יצחק (בר"י) ווערצבערגער נ"י

הכנסת בנו לעוה"מ

ר אהרן דניאל מאלח נ"י

לאנדאן

הולדת הבן

ר יעקב צבי טאמבור נ"י
בן הרב ברוך טאמבור נ"י חתן ר' משה בונם קרויס נ"י

הולדת הבנות

ר יואל ראטה נ"י
בן ר' ארי' ראטה נ"י, מאנטשעסטר
חתן ר' ישע' גאטעסמאן נ"י
ר יוסף מאיר ניד ערמאן נ"י
בן ר' מענדל נידערמאן נ"י, אנטווערפן
חתן ר' שלום יוסף הארטמאן נ"י
ר אברהם זאב שלמה כץ נ"י
בן ר' מענדל כץ נ"י חתן ר' שמחה גליקמאן נ"י, אנטווערפן
ר יואל ווידער נ"י

ב"ר יעקב יצחק ווידער נ"י חתן ר' ארי' מענדעלאוויטש נ"י
ר אברהם יודא טאמבור נ"י

בן הרב ברוך טאמבור נ"י חתן ר' אשר שטראם נ"י

הכנסת בנו לעוה"מ

ר אהרן דוד גרינפעלד נ"י
בן ר' יעקב יצחק גרינפעלד נ"י
חתן ר' הערשל פריעדמאן נ"י

בארא פארק

הולדת הבנים

ר בניציון קאהן נ"י
ר שמעון יואל האלד נ"י
ר שלמה זלמן וויזעל נ"י

הולדת הבת

ר חיים אלעזר פערלשטיין נ"י

בני ברק

הכנסת בניהם נ"י לעוה"מ

ר דוד שלמה געלבער נ"י
בן ר' שמאל מאיר געלבער נ"י
ר חיים אלי' האראוויטש נ"י
בן ר' צבי יודא האראוויטש נ"י

ירושלים

הולדת הבן

ר יואל ראזנבוים הי"ד
ולאביו הרב יודא מנחם ראזנבוים ר"מ בשי בה"ק בב"ב

הולדת הבת

ר דוד קויפמאן נ"י
ולאביו ר' אורייהודה קויפמאן נ"י

אנטווערפן

הולדת הבן

ר יעקב שלום לעפקאוויטש נ"י

הולדת הבת

הרב ר' אברהם שמעון קטינא שליט"א
מג"ח בחבורת יסודי התורה

וויליאמסבורג

הולדת הבנים

הרב מאיר האלבערשטאם שליט"א
בן הגה"צ אבד"ק קשאנוב שליט"א
חתן הגה"צ דומ"ץ ויואל משה דסאטמאר שליט"א
ר יואל ב"ר מאיר דוד מאס ר' חתן ר' יעקב כוואן נ"י

ר' חנוך העניך האראוויטש נ"י

בן הרב נפתלי צבי האראוויטש שליט"א, לאנדאן
חתן הרב ישראל חיים אשרי שליט"א
רב דביהמ"ד שער אפרים וויליאמסבורג
ר יואל ב"ר חיים צבי שטערן נ"י

חתן ר' משה אברהם פישער נ"י

ר' מנחם מאיר ב"ר יעקב פסח האפפער נ"י

חתן ר' יוסף בנימין זאב דייטש ע"ה

ר' אלימלך בן הרב שמואל פריעדמאן נ"י

חתן הרב אהרן טיימאן שליט"א

הולדת הבנות

ר ישראל מאיר הכהן פריעדמאן נ"י

בן הרב שמואל הכהן פריעדמאן שליט"א

חתן ר' יוסף זאב מייזקאפף נ"י

ר' ארי' ב"ר יוסף, ק"י ווייס נ"י - תאומות

חתן ר' מאיר משה גרין נ"י

ר' יצחק אייזיק חיים ב"ר מאיר אפעלדארפער

חתן ר' מיכאל זילבערמאן נ"י

ר' אברהם שמחה ב"ר ישראל יאקאבאוויטש נ"י

חתן ר' מנחם מאיר יאקאבאוויטש נ"י

מאנטריאל

הולדת הבנים

ר שלמה אבערלאנדער נ"י
חתן ר' יודא משה געלב נ"י
ר יהוסף מערמל שטיין נ"י

הולדת הבנות

ר יואל בר"ש"א פריעדמאן נ"י
ר יואל קליין נ"י
ר בנימין מאיר קרויס נ"י

אירועי צאצאיהם

ר' זלמן לייב הכהן גליק נ"י, וויליאמסבורג	החתן ליפא נ"י	ר' זלמן לייב מארקאוויטש נ"י, וויליאמסבורג
ר' דוד מיטעלמאן נ"י, בארא פארק	החתן יצחק הערש נ"י	ר' מרדכי לייב מיטעלמאן נ"י, וויליאמסבורג
ר' דוד יאבלאנסקי נ"י, וויליאמסבורג	החתן אברהם יואל נ"י	ר' שמואל חיים וואהלבערג נ"י, קרית יואל
ר' שמואל שמעלקא לוסטיגמאן נ"י, וומ"ס	החתן יואל דוד נ"י	ר' אלי' ניישטאדט נ"י, קרית יואל
ר' שלמה סאבאוויטש נ"י, קרית יואל	החתן יואל נ"י	ר' שרגא אלימלך קליין נ"י, קרית יואל
ר' בניציון יושע קראוס נ"י, קרית יואל	החתן דוד מנשה נ"י	ר' הלל ווייס נ"י, קרית יואל
ר' יוסף סאלם נ"י, ארגענטינא	החתן דוד נ"י	ר' אברהם ראובן כאירה נ"י, ארגענטינא
ר' יעקב כוואן נ"י, ארגענטינא	החתן קלמן אליעזר נ"י	ר' משה סאלאמא נ"י, ארגענטינא
הרב קלמן יושע אשכנזי שליט"א, לאנדאן	החתן צבי נ"י	האדמו"ר מבית יצחק ספינקא שליט"א, וומ"ס
ר' יודא צבי שווארץ נ"י, אנטווערפן	החתן חנוך זונדל נ"י	ר' משה יודא (ברמ"ז) הירש נ"י, קרית יואל
הרב שלמה יצחק קליין נ"י, ירושלים		ר' שלום יצחק שעהר נ"י, אנטווערפן
החתן יחיאל האראוויטש נ"י, בני ברק		ר' שלמה יוסף לאנדא נ"י, לאנדאן

נישואי צאצאיהם

ר' יצחק זאב פילאפף נ"י, וויליאמסבורג	החתן אברהם הערש נ"י	ר' אהרן דוד שמואל מיטעלמאן נ"י, וומ"ס
ר' אהרן יושע ראזענבוים נ"י, וויליאמסבורג	החתן ישראל יוסף בנימין נ"י	ר' ברוך גלויבער נ"י, וויליאמסבורג
ר' חיים יואל בערקאוויטש נ"י, וויליאמסבורג	החתן יצחק צבי נ"י	ר' שלום נחום גערטנער נ"י, וויליאמסבורג
ר' חיים הערש סטראלאוויטש נ"י, ב"פ		ר' ישעי' בצלאל ברוין נ"י, בארא פארק

אדער קען מען שיקן דורך א פקס אדער מייל

a.ch.bnb@gmail.com - FAX: 011-9723-6194389

צו מעלדן א שמחה קען מען זיך פארבינדן צו:

011-972-527648437 און אין אר"י 845-662-5579